

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

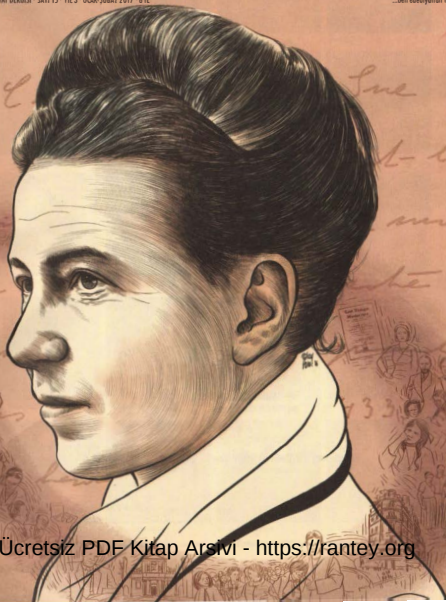
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Fikir Sanat ve Edebiyat Dergisi

KAFKAOKUR*

İKİ AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ - SAYI 15 - YIL 3 - OCAK-ŞUBAT 2017 - 8 TL

*...ben edebiyatın ibareyim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"...ben edebiyattan ibaretim." K.

KAFKAOKUR

SAYI 15 • YIL 3 • OCAK-ŞUBAT 2017

Simone De Beauvoir NERMİN SARIBAŞ	2
Başıma Gelen Güzel Şeyler ECE TEMELKURAN, Anı	10
Sönmedi Promete CAN BONOMO, Şiir	11
Bir Şey Sorabilir Miyim? EZGİ AYVALI, Anlatı	12
Ağıt NAZLI BAŞARAN, Şiir	14
Hissizlik Hissi SELCAN AYOİN, Anlatı	15
Sondan Bir Yudum ATILAY AŞKAROĞLU, Anlatı	16
Kusursuzlar / Zefir / Vicdan CEYDA EMEL ÖZTEK, Film İnceleme	18
İçselleştiremediklerim MUSTAFA SİLİCİ, Anı	20
Yanlış Zaman MERVE ÖZOOLAP, Anlatı	21
Tarçın S. NUR ERGÜN, Öykü	22
Müstesna Bir Delinin Ardından KAAN MURAT YANIK, Öykü	24

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

@gunesikovalayan

@christabelbee

@flypnr

@uranus.mavisi

@sevdegur

@yussdesign

@mtldydm

@birnarfik

@dilektnbr

@daisyandbook

@aysearslan71

@cigdemyasbay

@mesut_celenk

@berkokuyor

@koalaveagac

@duguhanim

@zzeytn

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Simone De Beauvoir

NERMİN SARIBAŞ

"KADIN DOĞULMAZ, OLUNUR."

"Sakınımsız davrandım, güç bir serüvene atılıp kendimi anlatmaya koyuldum; öylezor ki, başlıyor fakat bitiremiyorsun."

Şık beyefendilerin kahve eşliğinde *Le Figaro* okuduğu, fırçalarıyla tuvallerine hayat veren ressamların Montparnasse sokaklarında şaraplarını yudumladığı, zarif hanımefendilerin Paris kaldırımlarını şerefleştirdiği bir kış gününde, 9 Ocak 1908'de, güzel bir kız çocuğu dünyaya gelir. Adını Simone koyarlar. Babası Georges de Beauvoir avukat, annesi Françoise ise zengin bir bankerin kızı Katolik kızıdır. Sevgi dolu bir aile ortamında büyüyen Simone, aristokrat ailesinin görgü kurallarının izin verdiği ölçüde oğlan çocuğu gibi yaşayarak erkek çocuk sahibi olmak isteyen babasının gizli arzusuna kısmen yanıt verir. İki yıl sonra dünyaya gelen kız kardeşi Hélène, Simone'un hem oyun arkadaşı hem de ilk öğrencisi olur. Ona okumayı öğretir. Bu zeki kız okula (Cours Desir'e) yazıldığında henüz beş buçuk yaşındadır. 1926 yılında Avrupa'da Birinci Cihan Harbi başladığında Fransa'daki tüm erkekler askere çağırılır. Fakat Baba Georges kalbindeki üfürümden ötürü bu çağrıdan muaf tutulur. Bir sene sonra Alman baskısı iyice artıp Fransızlara ağır kayıplar vermeye başladığında, Georges de orduya katılmak zorunda kalır. Ama askerliği pek uzun sürmez. Kalp krizi geçirir. Hastaneye yattığı süreçte tiyatroya merak salar. Dönüşte de avukatlığı bırakarak tiyatro oyunculuğuna başlar. Bu dönemde karısına karşı ilgisini yitirerek evden uzaklaşır. Henüz yediden fazla çocuğu olan, günün, alınan ve avutulmaz bir kadın olur ve tüm hirsini

küçük kızından çıkarır. Simone, annesinin acımasız davranışlarını karşı kardeşini korur; yazgının adaletsizliğine bağkaldır.

"Küçükken çok şımartılan bir çocuk değildim, fakat koşullar bende sayısız isteklerin filizlenmesine yol açtı, aile yaşamımızla öğrenciliğin sınırları arasında sıkışıp kalınca bütün isteklerimi içime atmak zorunda kaldım; ama bir süre sonra bunlar gümbürtüyle patlayarak kocaman birer yara haline geldiler; her şeyi bir yana bırakıp doyurulmamış isteklerimi, özlemlerimi yatıştırmak zorunluluğunu duydum. Uzun soluk gerektiren bir çabaydı bu; yıllarımı aldı, yıllarca kendimi doyurabilmek için uğraştım."

Eğitim hayatı boyunca hayranlık uyandıracak şekilde başararak olan ve ödül üstüne ödül alan Simone, bir gün kız kardeşiyle okuldan eve dönerken ona, Mabilie diye bir kıza tanıştığını söyler. Mabilieyani Zaza'da kendim buldumder "Bir Genç Kızın Anıları"nda sayfalarca söz ettiği Zaza ile çok iyi dost olurlar.

"Yaşamım boyunca kendim kadar mutluluğu yaşamaya, hücrelerine sindirmeye hazır ve kendim kadarmutluluğu yaşamaya hazır değildim. Çünkü çok çok görmedim, inanmı!"

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://fantasy.org>

Yazları büyükbabasının yanında Merignac'ta geçiren Simone içintatıl, özgürlük, keşif ve yeni bir dünya demekti:

"Mutluluklanın en başta geleni, sabahleyin erkenden kır-lann uyanışınatınak olmak... Dünyanın güzelliğini ve Tan-n'ın göklerini taşıyordum bir çama, midem kazındığı-nda çikolata ve kızarmış ekmele düşleriyle."

Versailles Antlaşmasıyla savaşın bittiği ilan edilir. Artık genç kız olan Simone, babasının zamanının büyük bölümünü ku-mar ve kadınlarla geçirmesinden boş etkilendir. Yetişkin ka-dının durumunu keşfettiğinde ise kadın olmanın yazgısı-na isyan eder:

"Her gün öğle yemeği, akşam yemeği; her gün bulaşık; durmaksızın yeniden başlayan ve insanı hiçbir yere götür-meyen şu saatler: Böyle mi yaşayacaktım? (...) Dolaba ta-bakları yerleştirirken, hayır dedim kendi kendime, benim yaşamım bir yerlere götürecele beni."

İrfan eden babasının kabalığı ve annesinin melankolis ara-sında sıkışan Simone, aşkın bedelinin ağırlığını keşfeder. A-ma yine de kendisinde hayranlık uyandıracak, ilgi ve tutkuyla sevecek bir erkeği bekler içtençe:

"Bir erkek, zekâsı, kültürü ve otoritesiyle beni büyülediği gün, seveceğim."

Georges yaşam tarafından hayal kinklığına uğratılmış olsa da, sanat, edebiyat ve yazarlar onun gözünde değerlidir. Edebiyata duyduğu hayranlığı büyük kızına da aktarır ve devam kendiliğinden gelir:

"İlride ne yapmak istiyorsunuz?- sorusuna bir çırpıda yanıt verdim: "Ünlü bir yazar olmak."

1924'te Matematik ve Felsefe bkaloryasında başarılı olan Simone, Sainte-Croix-de-Neully ve Katolik Enstitüsü'ne kaydını yaptırır. Ders çalışmak için her gün gittiği Fransız Ulusal Kütüphanesi'nde Rene Maheu adlı bir gençle tanışır. Birgün Rene ile birlikte Jean Paul Sartre'in da içinde bulun-duğu ENS'İ (Echolle Normale Superioeur) öğrencilerin takli-diği Ulm Sokağı'na gider:

"Sadece, Sartre, Nizan ve Herbaud'dan kurulu klan bana sıkı sıkıye kapalıydı. Kültü bir şöretleri vardı. Sartre huy-suzun teki değildi ama üçü arasında onun en berbat ol-duğu söyleniyordu, hatta içki içmekle suçlanıyordu."

Maheu'yla sohbet eden, mavi gözlü, ince hatlı, zarif ve gü-zel bu esmerin ziyaretleri Sartre'in gözündende kaçmaz. Ta-nışmak için elinden geleni yapar. Randevulaşırlar. Ancak Simone, buluşmaya kız kardeşini yollar. Hélène, Sartre'a ailevi bir meseleden dolayı ablasının gelemediği yanını söyler. Sartre'ın canı sıkılsa da genç kıza nazik davranır, bir-likte sinemaya giderler. Üç hafta sonra Felsefe doçentlik sınavının özlüğü ile tanışır. Sartre'ın morale yükselişi, kabul edildiğini haber verir ve sınavla birlikte hazırlanmayı teklif eder

Gürültücü, içkici ve çapkın olarak nitelendirilen Sartre, mone'un merakını uyandırıyor. Sartre ve Nizan, kütüpha-nede Leibniz üzerine tartışırken, Simone içeri girer. Sartre, konuşmalarına mizah ekleyerek genç kıızı tavlamaaya çıkarır. Simone da ondan aşağı kalmamak için felsefi kanıların şid-detle savunur. Sartre, o anda, hayran kaldığı Simone'ya bir daha bırakmak istemediğine karar verir. O günden sonra Si-mone, onun biricik Castor (Kunduz) u olur. Jean Paul Sartre'in birinci olduğu sözlü sınavda, Simone ikinci olur. Jürinin gö-zünü dolaştıran Simone, Fransa'nın en genç doçenti unva-nını alır.

"Sartre yabana atılmayacak nitelikler sergiliyordu, çok be-lirgin, yine de zaman zaman kesinlikten uzaklaşabilen bir zekâsı ve kültürü vardı ama herkes asıl FELSEFECİ'nin Si-mone olduğunu teslim ediyordu."

Sınavdan sonra yaz tatili için büyükbabasının yanına giden Simone, bir gün, Sartre', duvarın arkasına saklanmış, ken-disini beklerken görünce şaşırır. Günlerce görüşürler ve kır-larda dolaşırlar. Baba Georges genç aşıkkan yakalar. Baba, kızının itibarını lekelediği gerekçesiyle Sartre'a çıkışır. Sartre bu çıkışı pek umursamaz ancak dahateminlini davranır. Cours Desir'deki tüm arkadaşları mutluluğu evlilkte bulsa da 21 yaşındaki Simone için mutluluk, özgürlük demekti. Paris'e döndüğünde, büyükannesinin yanında, kendisine tahsis edilen bir odada kira karşılığında kalır.

"Yıl 1929, aylardan Eylül'dü. Paris'e ilk geldiğimdenberi en çok şaşırtan şey bağımsızlığım, kimseye hesap vermek zo-runda olmıyışımı. Çocukluğumdan beri, kardeşimle "bü-yüklere özenip" türlü oyunlar oynadığım günden beri ha-yallerimi süsleyen bir şeydi bu. Öğrencilik yıllarımda hep bunun hayalyle yaşamışım. İşte avuçlanmıydayd özgürlük, anınsız bağımsız oluvermişim; her davranışım, her ha-reketimdeki hafiflik, sorumsuzluk inanılmaz bir zevk veriyordu bana. Sabah gözlerimi açar açmaz havala-ra uçacak gibi oluyor, sahip olduğum bu sorumsuz-luğa müthiş sevinirdim."

Ağır bir hastalık geçiren Zaza hayatını kaybeder. Simone yitirir:

"Yolumuza pusu kurmuş alçak yazgıya karşı birlikte savaştık, özgürlüğümün bedelini, onun ölümüyle düşündüm uzun bir süre."

Sartre'a adını koyamadığı bir bağlılık hissedene Simone için, evlilik gündemde değildir. Nitekim Sartre da hemen uyarıda bulunur:

"Aramızdaki zorunlu, kaçınılmaz biraşk: Olağan, önemsiz aşklar da yaşamamız gerekir."

Sartre'ın bu çok eşlilik anlaşmasına tamam der:

"Sartre yaradılışı bakımından tek kadınla yetinecek, ömür boyu tek kadınla yaşayacak adamı değildi; kadınlar erkeklerden daha az gülmüyor, daha çok önemsiyor ve kadınlarla birlikte olmaktan zevk duyuyordu. Henüz yirmi üç yaşındaydı ve değişik kadınlar tanımak istiyor, kadınlardaki değişikliği seviyordu."

Sartre iki yıllık deneme süresi önerir. Yaptıkları anlaşmaya göre, ne olursa olsun birbirlerine gerçeği söyleyeceklerdi. Yıllarca annesi ve babasının evliliğinde gördüğü mutsuzluğun, yalanların, ikiyüzlü gülümseyişlerin sonu anlamına geliyorsa, bu anlaşmayı kabul etmeye razıydı Simone. Aralarında evlilikten çok daha güçlü bir bağ kurulacaktı: Yazmak...

Sartre 18 aylığına zorunlu askerlik için Paris'ten ayrılır. Her gün yazsınlar. Ne çok yalnızlık, ne çok mektup! Askerlik bitiminde Sartre Le Havre'ye, sesine, Simone ise Marsilya'ya öğretmen olarak tayin edilir. Simone bir gün, ders bitiminde, bir kafede derin düşüncelere daldığı sırada, yaşamında çizdiği yolla kendisini büyüleyen genç bir kızın, Olga Kosaciewicz'in konuşmalarına kulak misafiri olur. Olga'yı Sartre'a tanıştırır. Genç kızın tembelliğinin gücü ve eylemsizliği karşısında büyülenen Sartre, ona sınırsız bir önem atfeder. Bir gün Olga'yı sevdiğini söyler. Olga, her zamanki miskinliğiyle, kendini yaşamın getirdiklerinin akışına bırakır. Aşkların özgürlük provası bir süre sonra kıskançlığa dönüşür ve başarısızlığa uğrar. Olga'nın kişiliği, Simone'un ilk romanı "Konuk Kız"ı ilham olur. Simone, "Tinsel'in Önceliği" ile Zaza'yı dilme girişiminde bulunur ancak Sartre'ın girişimine rağmen yapıt geri çevrilir, Simone için büyük hayal kırıklığıdır:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

(Simone)

"Ben yazar değilim, değil mi?"

(Sartre)

"Elbette ki öylesiniz!... Cesaretinizi kaybetmeyin"

diyen Sartre, onun acısına duyarlıdır. 1939 yılında İspanya'da başlayan savaş nedeniyle Essey-les-Nancy'deki 70. Tüme'ne katılmak zorunda kalan Sartre, Almanlara esir düşer. Aylar sonra esaretten kurtulan Sartre ve Simone'u savaş ciddi anlamda birleştirmiştir. Artık başka gidiş olmayacak, başka ayrılış olmayacaktır. Paris dışında öğretmenlik yapmamaya karar verirler. Zorlu işgal günleri sırasında babasını kaybeden Simone, son derece sofu olan annesinin bakımını üstlenir. Dört yıl önce başladığı ve başkahramanına annesinin adını verdiği "Konuk Kız" romanını bu süreçte tamamlar. Müjdeyi ona Sartre verir:

"Castor, bu defa oldu bu iş! Siz de bizdensiniz artık!"

Fakat dindar anne Françoise'ı bir sürpriz beklemektedir. Aşk üçgeni üzerine kurgulanan bu eserin kahramanı Françoise (Simone), kitabın sonunda diğer kızı (Olga-Xavière) öldürür. Bu aslında yazan Sartre ile arasındaki zihni beraberliğe verdiği önemindolay-ı bir anlatımdır. Simone, Katolik olan annesinin, gelişme çağında aşılama çalıştığı değerlere tepkisini, biseksüel roman kahramanına onun adını vererek gösterir. "Konuk Kız" çıkar çıkmaz çok büyük başarı kazanır. Goncourt Ödülü'ne aday olur ancak ödülü Sartre'in "Varlık ve Hiçlik" eserine katılır.

Simone, işgal sırasında, son sınıftaki kız öğrencilerle tehlikeli yakınlaşmalar yaşamaya sebebiyle veliler tarafından şikâyet edilir ve okuldan atılır. Sartre ile birlikte Camus'nun başında olduğu Direniş Hareketi Combat'ya katılır. Bu mücadelede sonunda öleni iyice artan ikiliden Sartre, ABD'ye davet edilir. Simone, ABD'den dönüşünü Dolores'inde bir kadın yüzündenertelediğini yazan Sartre'in mektubunu okuyunca çok üzülür. Bağlanmayı yücelttiği ve Yahudi sorununu da ele aldığı eseri "Başkalarının Kanı"nı bu dönemde yazan Simone, eserinin başansına doğru düzgün sevinemez bile.

"Yolculuk dışında, ya da olağanüstü olaylar meydana geldiği zamanlar dışında, yazmadığım günler küll tadında."

Amerika'dan dönen Sartre, artık önü bir yazan olan Simone'a heyecan verici bir proje önerir: Bir dergi çıkarmak. Charlie Chaplin'e saygı ifadesi olarak derginin adını "Les Temps Modernes" koyarlar. İlk sayı için kendi elleriyle edebiyat manifestosu hazırlayan Simone, Sartre'in ortak yapıtılan olan dergiyi Dolores'e ithaf ettiğini görünce yıkılır. Bu görülmemiş bir nankörlüktü! İçine atar ve deli gibi yazar.

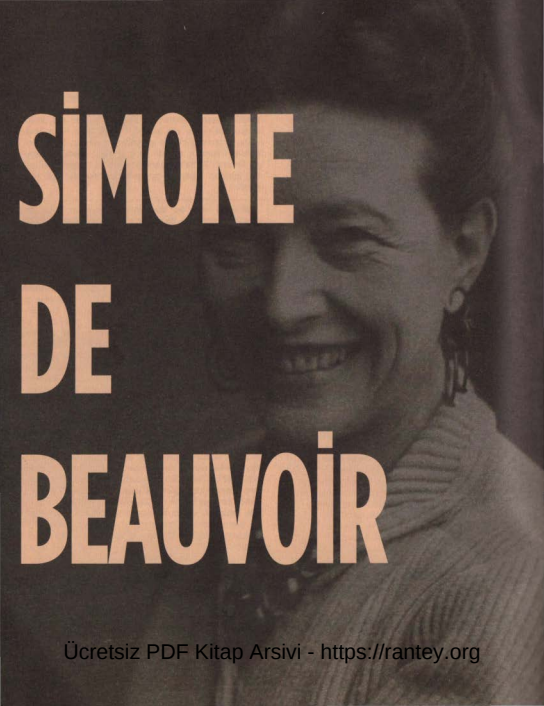
Sartre'in hayatını hakaret, şan, şöhrat, yazı ve aşk doldururken, Simone da yazı aracılığıyla, "Bir Genç Kızın Anıları"nda tanımladığı dileğini gerçekleştirir: Başkalarıyla iletişim kurmak, sevmek ve sevimlik... İstediklerine kavuşan Simone, Sartre'la arasındaki özgürlük anlaşmasına rağmen günlerini ağlayarak geçirmektedir. Kendini iyice alkolle verir

"İşte! Gene hiçbir şey düşünmek istemiyorum, düşünmeyeceğim. Yaşamaya değmiyor mu hayat! Rahat ve keyifli yaşamaya da değmiyor mu?"

1947 yılı kışı Simone için keder içinde geçer. Sartre, Dolores'ine gitmiştir. Kendisi, Camus'nun memleketi olan Ceza-yir'e ve Tunus'a konferans vermesi için davet edilir. Yolculuğa çıkmadan önce Camus ile sohbet etmek ister. Ancak ne zaman Camus ile konuşmak istese bir ev kadınıymış gibi küçümsenir ve terslenir. Camus'nun maço tavrı, Simone'u geleneklerin ağırlığını ölçmeye iter. Sartre döndükten bir süre sonra Simone ABD'ye davet edilir: Ocak sonunda New York'a gider. Gördüğü her şeyi not eder. Chicago'ya geçtiği Şubat ayında yakışıklı ve çekici yazar Nelson Algren'le tanışır. İkisi de kırklı yaşlarına girenken, Camus'nun kenar mahallelerinde, sokak barlarında geçirdikleri üç gün Simone'u çok etkiler. Aşkıyan sayesinde Algren, Atlantik'in iki yakasında da tanınacaktır. Paris'e dönerken bavulunda taşıdığı "Amerikan Günü"nü, yayımlanır yayımlanmaz büyük başarı kazanır. Komünizm ve faşizmin kavgalı olduğu ve sürekli olarak atıştığı bu dönemde, Les Temps Modernes, Castor'un kadınlara ilişkin makalelerini yayımlamaya başlar. Aslında en büyük uçurum süper güçler arasında değil, kızların yazgısıyla, erkeklerinkini ayıran uçurumdur. "İkinci Cins'in ilk cildi 1949'un Nisan ayında yayımlanır. Kuramsal ve soyut çatışmaları uzun gündelik yaşamdan söz eder Simone Herkes için sert bir şok olur bu. Simone de Beauvoir ne cüretle kadınlara yaşamının inandırıldığını yaşam olmadığını ileri sürme cesaretini gösteriyordu? Sürekli çatışan kilise ve Marksizm temsilcileri bile ağır birliği etmişçesine onun görüşlerine karşı sert tepkiler verirler. Simone eserin başına Sartre'in insanlık durumunun çift anlamlılığını hatırlatan bir cümle koymuştur:

"Yan suç ortağı, yan kurban, herkes gibi..."

Birçok gazetesi ve dönüştürücü açık saçık sakallar yaparak bu hafta sonu... Simone de Beauvoir, Sartre'in bazı pasajları yayımlamaya cesaret edemeyen kadın dergileri

SIMONE DE BEAUVOIR

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

arzusuyla "Yıkılmış Kadın" adlı kitabını oluşturacak üç öykünün yazımını bitirir.

Hélène'in çizimleriyle yayımlanan bu eser karamsar olduğu gerekçesiyle oldukça eleştirilir. Eleştirileri, bu sayfalara otobiyografik yönünün olmadığını savunarak yanıtlayan Simone altmış yaşını son iki romanının hayal kılığıyla, hüzünlü bir şekilde kutlar. Kadını kahramanları gibi yok olup gitmek istemiyordu:

"Her yeni kitapta baştan başlıyorum. Emin olamıyorum, cesaretimi yitiriyorum... Her sayfa, her cümle taze bir buluş, benzersiz bir karar gerektiriyor."

Bir kez daha kalemini silah olarak kullanmaya karar veren Simone, bu sefer uygarlığın yaşlı insanlara nasıl kötü davrandığını ifşa eder:

"Herkes biliyor: Bugün yaşlı insanların durumu utanç vericidir. Ayrıntılarıyla incelemeyen önce nasıl oluyor da toplum bu durumu bu kadar kolayca kabulleniyor; onu anlamak gerek. Genel olarak toplum, dengesini sarsmayan süstimalere, rezaletlere, dramalara gözlerini kapıyor, sosyal yardım alan çocukların, genç suçluların, engellilerin yazgısı gibi yaşlıların yazgısını da umursamıyor."

"İkinci Cins'i yazarken kullandığı yöntemi uygulayan Simone, önce biyoloji, etnoloji, kurumlar ve edebiyatın çeşitli uygarlıklarda yaşlılığı nasıl değerlendirdiğini inceler. İkinci bölümde ise yaşlılığı güncel yaşamla, zamanla, tarihle ilişkisi içinde ele alır. Bu kitap, onun yaşamının sonbaharının kitabıdır.

"Yüreğimdeki boğuk korkulan silip atabilmek için son'un çabuk gelmesini, beni fazla bekletmemesini arzuladığım anlar oluyor."

Paris Quartier Meydanı Üniversite öğrencilerinin gösterileriyle sarsılırken, Sartre, evlat edindiği Arlette ile birlikte Üniversitelilere katılır. Gençlerin kızıl erkeklik cinsel özgürlük hakkı, konuşma hakkı talep ettiği 1968 olayları konusunda bir kadının kendini ifade etmesi sırası gelmişken, Simone sessizliğe bürünür. Oysa bu başkaldırı, cesareti, Sartre ve Simone'un yaptıklarından almıştı.

"Bağımsızlığımı hep korudum, ama kendi sorumluluklarımı Sartre'in üzerine yıkarak gerçekleştirmeye kalkmadım bunu; hiçbir fikri, ya da inancı, üzerinde iyice düşünmeden, eleştirmesini yapmadan benimsemedim."

Vietnam savaşı devam ederken aşın solcu La Cause du Peuple gazetesinin sorumlusu genç Mao'cular hapsedilir. Özgürlük savaşçısı Simone ve Sartre gazetenin yönetimini üstlenirler. Gazetecilerin flaşları altında Lanzmann ve diğer arkadaşlarıyla birlikte bulvarlara çıkarak yoldan geçenlere yasaklanan gazeteyi dağıtırken tutuklanırlar. Alalecele serbest bırakılmalarına rağmen bu olayın etkisi hükümete pahalıya patlar. Bu kez eylemleri, istedikleri gibi Fransız toplumunu dönüştürme gücüne sahip olur. Genç Mao'cularla ilgili sohbetleri sırasında Castor Sartre'a, iki genç feministle buluştuğunu, kendisinden kadınların durumunu değiştirmek için destek beklediklerini söyler. Sartre:

"Davranış Castor, bununla hem İkinci Cins tamamlanacak hem de bir devrim olacak."

der. Evinde kadınlarla toplantılar yapan Simone, tabu olan kürtağ meselesine öncelik vermeleri konusuna değinir, gizlice kürtağ yıpran, yaralanan, ölen kadınların dramından bahseder:

"Suskunluk boyunduruğunu kırmak gerek. Fransızların bu sözcüğü telaffuz etmesini sağlamamız gerek. Kürtağ olduğumuz için edeceğimiz bir manifestoyu yazalım."

Bir Pazar günü feminist gruptan Gisèle Halimi, bir kadının, kızının kürtağ olduğu için erkek arkadaşı tarafından ihbar edildiğini, doktorun, kızın ve annesinin tutuklandığını Simone'a haber verir. Adaletsizlik Simone'u ateşler. Eski enerjisi yerine gelmiştir. Çeşitli gösterilerin yapıldığı duruşma günü mahkemeye tanık olarak çıkan Simone, buyurgan sesiyle, kadınların felaketini yargılama hakkını kendinde gören bu siyah küppeli beylere ders vermeye başlar. Genç kızların aşk çerçevesinde kurulan pembe hayallerine karşın, ev işleriyle tükenecek bir hayata karşılaştıkları gerçeğini anlatır. Tam yarı saat konuşur ve alkışlar eşliğinde mahkemeden ayrılır. Marie-Claire hapisten çıkarılır, Simone:

"Bütün bunlar çok güzel; ama unutmayın ki hiçbir şey asla kesinkes kazanılmış değildir. Bu hakların yeniden tartışma konusu edilmesi için bir ekonomik bunalımın patlak vermesi yeterli olacaktır. O yüzden uyanık olalım."

Yaz meysimini, görme ve hareket güçlüğü yaşayan Sartre'a adayan Simone, artık yazı yazamayan filozofla yaptıkları

ÖLÜM BİZİ BULUŞTURA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BERABERLİĞİMİZE GELİNCE,

tüm konuşmaları kâğıda döker. Onu her zamanki gibi teşvik eder, hatalarını düzeltir, kendini aşmasını yardımcı olur. Simone ve Sartre sözcükler aracılığıyla birbirlerine veda ediyorlardı. İkili Roma'da tatildeyken, Fransa'da, yüzyılın en büyük skandallarından biri patlak verir. Kapağında "Kürtaj oldum" açıklaması yapan 343 cesur kadın isimlerinin yayımlandığı Le Nouvel Observateur birkaç saat içinde tükenir. İlk kez yaşamlarına onların yerine karar veren erkek iktidarna karşı ayaklanma cesareti gösteren kadınlara karşı radyolar, televizyonlar saat başı haber yapıyor, gazeteler öfkeli tepkiler yayımlıyordu. Daha önce birçok kez hakarete maruz kalan Simone, artık yalnız değildir. Arkasında binlerce kadın vardır. Sartre:

"Sizinle gurur duyuyorum..."

Ardından Les Temps Modernes, "Düzen Bozulacak Kızlar, Ayak Diriyoruz" başlığıyla kadınlar için özel sayı yayımlar. Kötüleşen Sartre hastaneye kaldırılır. Simone saatlerce başucunda oturur. Hayat arkadaşının kendisinden önce bu dünyada göçüp gideceği fikrinden oldum olası korkan Simone, elini her zamanki gibi onun elinin üstüne koyar. Yorgunluk baş gösterince saatine bakar. Castor'un yıllardır bilinen saat takıntısı Sartre'a olan aşkını ifade etmenin sessiz bir biçimidir. Onların bütün yaşamı bir sonraki randevularının saatine göre ayrılmıştır. Usulca mantosunu giyerek, o çok sevdiği ele bir öpücük konularak vedalaşır. Telefonu çalar. Sartre o gittikten sonrasın nefesini vermiştir. Simone, görkemli bir cenaze töreniyle aşğını, dostunu, yazı ve hayat arkadaşını sonsuzluğa uğurlar...

"Hayatımın kesinlikle başarılı olan bir yönü var: Sartre ile kurduğum ve hiç bozulmadan sürüp giden dostluk bağları..."

Sartre'dan sonra kendini iyice alkole veren Simone'dan günlerce haber almayan Lanzmann ve evlatlık edindiği Sylvie, evine giderler. Boylu boyunca yerde uzanan Simone, felç geçirmiştir. Hastane odasında usul usul güç toplar.

"Yeniden yazmaya başladım. Sartre'ın yaşlılığı üzerine yazıyorum."

Birkaç ayda artık hayatta olmayan filozofun üstüneki yüzü aşkın sayfa doludur. Onun da hakkı vardır Sartre'ın son yıllan hakkında kendi bakış açısını yazmaya, hem de herkesten daha çok

"İnsan başkalarının yaşantısını, hiç olmadı belli bir bölümüyle aydınlatı çıkaramıyorsa, kendi yaşantısını nasıl aydınlatır?"

Sartre'ın ölümünden aylar sonra eski aşığı Nelson dason-suzluğa kanmıştır. Üstelik sevdiği kadını tanımadan... Yapılan arasında en önemlilerinden biri olan "Veda Töreni" yayımlanır. Simone, "Veda Töreni"yle, ona çok acı çektiği ama en büyük mutluluk anlarını tattırması olan adama son mektubunu yazar. Ne pahasına olursa olsun, gelecek kuşaklara izini bırakmak istediği bu aşkı yüksek sesle haykırır; kitabı,

"Sartre'ı sevmiş olanlara, sevenlere ve sevecilere"

ithafeder. "Dullar" diye nitelediği öbür kadınlar, Sartre'dan sonra hayatından çıkınca soluk alabilen Simone, Anne Zelensky'le birlikte Fransız yasalarını değiştirme amacı güden Kadın Hakları Derneği'ni kurar. Dernek Hükümetin kadınların durumunu iyileştirecek kanunların kabul edilmesini sağlar. Filozofun ölümünden beş yıl sonra bir gün, Hélène'ı arayan Sylvie, Simone'un ameliyat edilmesi gerektiğini haber verir. Vücudu yorgun düşen Simone'un başında Lanzmann, Hélène ve Sylvie, sırayla nöbetleşirler. Durumu iyileştirmeye başlarken doktorlarının da onayını alan Hélène, resim sergisi için California'ya uçar. Ancak 14 Nisan 1986 sabahı acı haber telefonla gelir. Simone kardeşine veda edecek zamanı bulamadan hayata gözlerini yumar.

"Baştan haber veriyorum, çok şeyi karanlıkta bırakarak yürüyeceğim."

Cenaze korteji Simone'un ve hayat arkadaşının yaşadığı tüm mekânlardan, her öğle yemeğini birlikte yedikleri La Coupole'ün önünden geçer. Tüm dünyadan kadınlar kardinllara dizilir, ellerinde çiçekler ve gözyaşlarıyla kendi haklarını savunan bu güzel kadının ardından el sallarlar. Lanzmann, Simone'un başında anılanndan kısa bir bölüm okur. Sessizliğin hakim olduğu kalabalıktan ninni gibi bir mırıltı yükselir. Feministler, Simone'u uyandırmamak için usul usul sözlerini çok sevdiği MLF marşını söylerler. Aynıklanma, kavga, kavgalara karşın, mektuplarında "kocam" ya da "İmsahım" dediği Nelson'ın kendisine hediye ettiği Meksika yüzüğünü parmağından hiç çıkarmadan yanında götürür Simone, onlara gözyaşıyla birlikte sonsuzluğa uğurlanır.

Yaşamı boyunca erkekleri eleştirmiş ama büyük sevdalar da beslemiştir... Dahası, "İkinci Cins"i okuyan tüm kadınların yaşamını değiştirmiştir

MA YACAK. BÖYLE İŞTE!
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>
TEK KELİMEYLE HARİKAYDI!

Başıma Gelen Güzel Şeyler

ECETEMELKURAN

Kopenhag, Aralık 2016

Adı Viveta. Radisson Blu Otel'i'nin barında kahve yapıyor. Vikinglerden bugüne hiç istifini bozmadan gelmiş olmasına etine kaynamış neşesine bağlıyorum. Sabahın kör karanlığında -hakikaten karanlık- "Kahve yapayım sana" diyor durup dururken, "Şöyle güzel bir kahve." Bardaki portakallı çikolataları gizlice bol bol koyuyor. Tanımadığımız bir insana gerekçesiz ve taammüden iyi davranmak, bu inatçı zarafet, ah-laki bir seçim. Bin kere teşekkür ediyorum. O da bin kere teşekkür ediyor. Etrafımızda iyilik için bir Kadeş Anlaşması imzalanıyor, her gün yeniden ilk kez.

Zagreb, Kasım 2016

Balkanlarda bir Kara Film çekecek olsam bu, giriş sahnesi olurdu. Dışarda yağmur yağıyor. Yalandan eski İngiliz golf Kulüplerine benzetilmiş Golf Cafe'de her bir masada bir yaşlı adam oturmuş, hayattan nefret ederek gazete okuyor. Kasketli ve kasksiz olmak üzere. Yirmilerindeki erkek garson bazı kahve veriyor, bazı dalgınlıyor. İçeri girdiğimde Child in Time'da Ian Gillan çılgınca bağırıyor. Ama benim sah-nem esas senar başlıyor. Garson "Riders on The Storm" çalıyor Doors'dan. İhtiyar adamlar ve Riders On The Storm. Çıkarken hayatta hiçbir şeyle ilgilenmeyecek gibi duran garson "Neredensin?" diye soruyor. "İstanbul" deyince, "Hiç gitmedim" diyor. "Çok geç olmadan git" diyorum. Yarım ağız gülüyor ve replik geliyor: "Ben Bosnalıyım. Her yer benim için çok geç!" Ekran kararır.

Oslo, Ekim 2016

Kocaman memeleri yeryüzünde kendisine dengeli bir duruş kazandıran resepsiyonist hayatta neyin önemli neyin önemsiz olduğunu bir bakışta anlayan bir kadına benziyor. "Ben sigara içiyorum" deyince odayı gizlice değiştiriyor. Oda daracak ama Oslo'nun en güzel balkonu bende. Yapraklar rüzgarla yerden göğe aıyor. Balkona dalları uzanan çınar insanı duanın nasıl icat olduğunu tane tane anlatıyor.

Londra, Eylül 2016

Londra'nın sadece insan ırkının rahatını ve huzurunu bozmak için kurulduğunu sanırım hepimiz biliyoruz, tekrar etmenin alemi yok. Her şey "Git evine, kapını kilitle" diyor. Sadece İspanyol kadın barista halimden anlıyor. Ben kibarca anlatmaya çalışırken eliyle "Dur dur" diye işaret edip "İngilizler gibi sulu değil, gerçek kahve değil mi?" deyip gülüyor. Gülüyoruz. Londra'ya karşı omuz omuza! Bir keresi böyle karşılaşp sonra bir daha hiç konuşmadığınız insanları iki gün sonra sokak-ta görünce ne yapmalısınız? Birbirimize göz kırptırız. Aramızda gizli bir şey var.

Paris, Nisan 2016

Republic Meydanı'na bakan cafe'nin derhal müdavimi olurum. Dügümlere Üfleleyen Kadınlar'ın kitap turu Müdavim olur olmaz saplantılı davranışlarını başlar Aynı masa olacak. Yoksa huzursuz olurum. Huysuz garson bakışımı görüyor. Masada başkası var. Sanki benden nefret eder gibi bakıyor. Sonra gidip adamı kaldıyor. Beni oturtuyor. Benden nefret eder gibi alıyor siparişi. Hayatımıza bu numarayla devam ediyoruz.

Ve daha bir sürü şey... Bir sürü an... Ben bunlar için yazmıyorum, ama bunlar sayesinde yaşıyorum. Sen kimler ve hangi anlar sayesinde yaşıyorsun ey okur? Kaçtığı, başkalarına anlatmayı unuttuğun, hiç kaydetmediğin ama aslında hayatı sürdürmeye yarayan anlar neler? Bir düşün derim. Sandığından fazla olabilir. Ve bizi kurtaracak, bulutları dağıtacak şey bu olabilir Hafife alma derim.

OSLO
KOPENHAG
ZAGREB
PARIS
LONDRA

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

SÖNMEDİ

Promete

CAN BONOMO

Bir bulu(du) ustalıkla bu çemberden geçiriyoruz
 Dardıdı bu çemberler de imkanlar kısıtlı
 Kimseyi üzmeden yapıyoruz her işimizi
 Çocuksu bir umudu uyandırmadan
 Kasıtlı
 Vursan endazeye hepi topu
 Üç beş acıklı kısaöpüşmekler
 Çemberbunlarsen daralıyordaralıyor
 Yeniyeni çocuklar büyüyor
 Hepsi başka başımda
 Hepsi öteki başına hepsi başka yaşında
 İlgar ediyorlaracılar doğrukoşumkoşum
 Kasvetli anlatılmazlara doğru ileri
 El eleyiz mesut yani
 Çünkü bunlaragerekvardı
 Bu acılara bu haplara bu haşlanmıştavuklara
 Bu gözyaşlarına bu adaçayı bu elvedalar
 Herkesinönünde yaşıyoruz bu buludu. Ustalıkla
 Dar bu kısıtlı çemberden geçiriyoruz
 Ustalar görüyorlar
 Herkes biliyor ki kavuşmak ne mümkündür
 Ne de imkansız artık
 Soluksuz sevişiyoruz arkamıza bakmadan
 Paralel sevişmelerimiz üzerimizebükülüyoruz
 Bir elimizi bin elli el takip ediyortransparan
 Zaman değişiyor
 Hayatdeğişiyor
 Çarşaf değişti
 Sonra ateşiicad ediyoruz dost meclislerinde
 Sen artık ateş oluyorsun
 Ateşten de ateş
 Bir orman dikiyorsun alelacele büyüyor
 Bir ormanı veriyorsun ateşe doğru
 Çünkü bunlara gerek vardı
 Bu sancılara bu dramatizasyona
 Bu gece tarifeleri bu üstünkörübabasızlık
 Son buludu bu çemberin
 Sonraaynılacakyollarımız
 Ellerimiz
 Kollarımız ayrılacak bedenlerimizden aşırı
 Parça tesirli bu son öpücüktür
 "Merhaba" dedindi barut koktu hatırla
 Bir umut saçaçektı dağ başında
 Kesme bardak durdu indirdi şoför camını
 "Atla." dedi. "Ben seni atarım."
 Yoldaçok ağlırsan durur babanı daalınız
 Tatlı Promete
 Yanmışsın Sen

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bir Şey Sorabilir Miyim?

EZGİAYVALI

Sayı 15 | Anlatı

Foto İsmail Özbay

Bu acı geçecek mi?

Evet.

Unutacak mıyım?

Birçok şeyi, evet.

Neden canım bu kadar yanıyor?

Çünkü düştün ve başta kalbin olmak üzere birçok yerin kırıldı.

İyileşmesi ne kadar zaman sürecek?

Bilmiyorum.

Neden güçlü olmak zorundayım?

Değilsin.

O zaman neden ağlamamam gerekiyor?

İnsanlar onları mutsuz etmeden hoşlanmadıkları için böyle söylüyorlar, istediğin yerde istediğin kadar ağlayabilirsin.

Neden ayak kabilanma bakıyorlar?

Bilmiyorum.

Her canlı gibi benim de tek ihtiyacım yemek yemek, tuvalete gitmek, uyumak, oyun oynamak ve üretmek; şimdi neden hafta sonu için açık kahverengi tokalı bir kemere vetabaren gibir çantaya ihtiyacım var?

Çünkü o gittiğin yerdeki insanlar bunu önemsiyorlar ve sen bunu önemsemelerini onlardan çok umursuyorsun.

Anladım?

Bir daha oku.

Neden onu affedemiyorum?

Çünkü ondan nefret ediyorsun.

Peki bu nefret ne zaman geçecek?

Onu umursamamaya başladığın zaman.

Onu umursadığını da nereden çıkardın?

Çünkü ondan nefret ediyorsun ve nefretsevgi kadar güçlü bir duygu.

Peki bu bana hiçbir şey ifade etmeyen renkteki o jeleri tımkıanma neden sürmek zorundayım?

Değilsin.

Neden elimdekiyle yetinemiyorum?

Çünkü yenisikti.

Neden bu kadar çok şey yemek ve içmek zorundayım?

Değilsin, vücuduna uzun zamandır ihtiyacın olanıdan fazlasını verdiğin için her geçen gün daha fazlasını istiyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Çocukken çok sevdiğim elmanın tadını ne den
şimdi o kadar sevmiyorum?
Çünkü o kadar yapayşeyle beslendin ki,
gerçeğin tadını unuttun
Neden canım bu kadar çok yanıyor?
Bence şu an kendini acındırmaya çalışıyorsun
Peki tamam, ne den ilişkilerimde bu kadar sorun var?
Çünkü gerçek ilişkiden beklentini unuttun.
Neden mutlu olamıyorum?
Çünkü senineyin mutlu ettiğini unuttun.
Nasıl unuttum bunları?
Sana bazı seçenekler sunuldu ve sen unutmayı
tercih ettin.
Ne zaman sunuldu?
Ah, uyuyor muydun? Pardon o zaman.
Ya unutmaya mı?
Bunları konuşuyor olmazdık.
Ya tekrar sevmeysem?
İzin ver, seveceksin.
Ya bir gün ondan sıkılırsam?
İnsansın, sıkılırsın.
Peki sonsuza kadar aynı şeyleri yaşamaya devam edersem?
Bunun kaynağını bulup çözmek gerek.
Kimi seveceğim?
Seniseveni tabi ki. Şakaşaka. Bilmiyorum
Komik miydi?
Hayır, değildi.
Ya tekrar terk edilirim?
Bunu konuştuk zannediyorum.
Neden böyle hissediyorum?
Çünkü böyle hissettiriliyorsun
Kim tarafındansın?
Sabah uyanıp maruz kaldığın her şey tarafından.
Bütün bu şeylerden hayatım da?
Bilmiyorum
Ben neden bura dayım?
Uzun hikaye.
Nereye gideceğim?
Bu çok daha uzun bir hikaye.
Pekii sonsoru, cennet varmı?
Belki ama sandığın şekilde değil.
Ne sandığımı nereden biliyorsun?
Bilmiyorum.

A Ğ İ T

Brusk Nef'e

NAZLI BAŞARAN

Yokluğunun yedinci günü.
Tamyedi gün oldu seri toprağa emanet edeli.
Hiçbir lügatta yok bu acının dengi.
Canımın canı, yirmi günlük nefesim.
Çok acıdı mı canın?
Seninle başlayan hercümle
artık boğazımda bir yumru olup kalıyor.
Yollar sana çıksa keşke
ama çıkmıyor.
Sular getirseydim sanayi olur muydu?
Ferahlar mıydı azıcık yüreğin?
Hep bunları düşünüyorum.
Ben aslında seni her gün düşünüyorum.
Ellerini sım sıkı tuttuğumu hayal ediyorum.
Diyorum ya bir kere elini sıkıca tutsaydım
Gidesin gelmezdi, kalırdın bahara.
Hem baharda bizim köy güzel olur.
Ah dünya gözüyle bir görebilseydin açan çiçekleri.
Ah görebilseydin uçan kuşun kanadını.
Mesela ne çok isterdim büyüüp boy atmanı
Her çocuk gibi
bulutlardan hikayeler uydururken yanıma uzanmanı.
Ne bileyim sebepsizce ağlamamı
Düz yolda düşüp tekrar kalkmanı.
Ah bir bilsen..
Ahlara hiç bitmiyor.
Ahlara keşke bulaşıyor.
Hiç birduaseni geri getirmiyor.

Biliyor musun ben nice dir geceleri uyuyamıyorum.
Günleri gecelere, gecelerisana bağlıyorum.
Belki biraz büyüyeceğin geceleri dertleşirdik seninle
"Ne olacak bu memleketin hali?" bile derdik.
Saçlarını okşardım senin.
Bileklik yapardım koluma o yandan gülüşünü
Gönülün derde düşmesin diye
umutlar büyüttümdü koyunmda sana.
Büyüye bilseydi o ipek ellerin,
Ellerine şiirler yazardım.
Kıyamadığım.
Yüreğimin en derin sızısı.
Üşüdün mü oralarda?
Sen gittiğinde ben çok üşüdüm.
Buz keşiği sabahlarda çok yürüdüm.
Dedim hiç melekler ölür mü?
Sahi sen şimdi öldün mü?
Oysa daha şarkılar söyleyecektik.
Sen belki âşk olacaktın,
denize karşı kaşlarını çatacaktın.
Dünyaları kendine dert edecek
sonra birden umutlanacaktın.
Oldu mu böyle?
Söz sana.
Bir daha solan çiçeğe ağlamam.
Söz dünyanın yükünü sırtlanmam.
Ama sen de kalk yerinden
Orası soğuk
Orası toprak
Bak duruyorana kucağı
Bak burası dünya.
Kalk da sokaklara çık.
Çamurlarda yuvarlan.
Bak yanıyor içim
Külleri ellerimde avuç avuç
Umudum, duam, ışığım..
Ağıt oldun dilimde.
Ne olur kalk.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

Hissizlik Hissi

SELCANAYDIN

Ayman Şentürk

Sevgimin büyüklüğü ile hayatıma alabildiğim canlı sayısı ters orantılı. Çoğunu kuşa, kediye, köpeğe bölüyorum da gerikalanını azıcık insana payettiğimde onlara fazla geliyor işte.

Çünkü sevgiden korkmayı öğrenmişim. Çünkü büyük bir sevginin, gerçek bir sevginin karşılıksız olabileceğine akıl sır ermiyor değil mi?

Geçen akşam merdivenlerden yuvarlandığımda kendimi tanıdım aslında. Hemen, hiçbir şey olmamış gibi kalktım. Dizlerim kaniyorken, elim kolum morarmışken acıyı yok saydım. Çünkü siz de bana güçlü olmayı öğrettiniz ama pan hareketiyle dönelim ki güçlü değilim. Nasıl büyük kahkahalarım varsa bir o kadar da üzülmeliydim. İzin vermediniz. Bedenime biçtiğiniz kılıflara giremiyorum. Buharımı sansürsüzce kimseye anlatamıyorum. Hepiniz sanki çok normal insanlarmışsınız gibi yarglamaya, isim koymaya başlıyorsunuz. Neden böylesiniz? Ben neden böyle olduğumu biliyorum. Siz de anlatsanız, dinlerim.

Her şey böyleyse dağın kiken, evimi toparlamaya çalışmam içimdeki kikenin toparlanarak kalması. Toplamayacağım.

Kızmam gerekiyorsa kızacak, kırılacaksam kırılacak, gerekirse özur dileyecek, sarılacaksa sarılacak, kalacaksam gidecek, gideceksem kalmayacağım.

Kendime söz veriyorum. Çocukluktan gelen bir sıkıntı. Söz verilip de tutulmadığı zaman kan akışım değişiyor. Tedavi olmayacağı. Siz söz vermemeyi öğreneceksiniz.

Ben artık sabahları uyandığımda yalan bakan gözlerinizi görmeyeceğim. Artık kimseyle uyanmayacağım. Çünkü uyku o kadar değerli ki, onu bölüşemeyeceğim. Kendime sakladım. Bana kalsın.

Ben de senin gibi, ben de herkes kadar herkes gibi olacağım. Biliyorum ki beni öyle sevmeyeceksin. Çünkü zaten sevginin ormanına girmek için bahane buluyorsun sürekli. Yerler çamurmuş, ağaçlar çokmuş, açık hava yorarmış. Ben ki yüzme bilmediğim halde denizlere kendimi atmışım. Sen korkaksın. Kocaman bir korkak.

Öpüyorum sol yanağından.

Sırsakı yuvduğumuz geceleri yok sayar gibi olmamayı istiyorum. Çünkü ben de senin kadar çok öpüyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

Sondan Bir Yudum

ATILAYŞAKAROĞLU

"Dolapta bi bira var, içmek istersen." Dedi. "Olur" dedim. Olurdu. Çok iyi olurdu hemde. Yann buradan gidecek olmanın hüznü çökmüştü üzerime. O sevdiğim soğuk hava eşliğinde bir bira içmek çok iyi olurdu. Yattığım yerden zar zor kalkarak dolaba gittim. Sebze çekmesinin arasında yatık duran şişeyi kapıtmı ve terasa çıktım. Burasıydı, orada en çok sevdiğim yerlerden biri. Sanki orada öylece dursam, zaman duracak, her olay, her şey duracaktı gibi hissediyordum. Estikçe içimi titreten soğuk hava, üşüttükçe duygulanma dokunuyordu. Şişeye baktım, çevir-aç kapaklardan değildi. İçeri girip açacak ararken; "Yemek yapacağım, kamin aç mı?" diye sordu. Aç değildim, ama onun yaptığı yemekleri yemekten mutluluk duyuyordum. Şişmanlamamın güzel, renkli bir kurdelesı gibi bu... "Sen başla, birayı bitirdikten sonra sana yardım ederim. Hem o zamana kadar acıkınız da." Dedim. Acıkrdık. Gün boyu miskinlik yapıyorduk. Ve bu, can sıkıntısı yaratmayacak derece bir meditasyon gibiydi. Durağan, sade ve hoş. Birayı açtıktan sonra tekrar terastaydım. Şimdi her şey tamam. Bir yudum aldım. Bir yudum... ve bir yudum daha... Hayatım boyunca içtiğim en tatlı biralardan biriydi sanki. Evdeki tek biraydı ve çok tatlıydı. Her bir yudumda bir yudum daha istiyordu. İçtim. Soğuk havanın da etkisiyle, hızlı yudumlarla içtim. Derin nefesler alıp veriyordum.

Bu havayı seviyordum işte, tam burada dururken. Soğuk havanın ciğerlerime doluşu ve bıyıklımda hissettiğim sıcak nefesim. Saniyeler, nefes alış-verişlerin arasında durağan bir halde. Kiş ayyıdı bu şehri ön plana çıkaran, benim için. Hele ki yağmurlu havası... En güzel müzikleri çınlatıyordu kulağımda. İçim ağlamaklı bir kahkaha patlatıyor, içerisinde bulunduğum o an, o zaman tüm benliğime doluyordu. Yağmur, en güzel buraya, bu şehre yağıyordu. Ve ben en güzel müziklerimi burada duydum, en güzel anıları burada yaşıdım. Hayatımın sonuna kadar burada böylece durabilirim. Gitmek istemiyordum! Nedendir bilmiyorum, kötü bir his kapladı yüreğimi o an. Sanki ben buradan gittiğimde, tüm buralar böylece kalacak, zaman içinde sabit duracakmış gibi hissettim. Kötü olan bu değil elbette. Kötü olan; ben başka yerde, başka zamanda yaşayacağım, yaşanacağım ama buraları, buralara ait olanların hep genç kalacak olma düşüncesiydi... Elimdeki bira kapağını fark ettim. Onu burada bırakabiliirdim. Konuşmuyor, hareket bile etmiyor; ama geri döndüğümde onu gördüğüm zaman, aslında hiç gitmemiş olduğum mu fark edecektim. Kapağı orada bıraktım. Kuşların alıp uçuramayacağı, dikkatli bakmadıkça kimsenin göremeyeceği yere koydum. Elimle biriki ufak hareket ettirdikten sonra "böyle iyi!" dedim ve orada bıraktım.

Zaman-kavram yolculuğu gibi burası benim için. Buraya gelirken düşündüklerim hiç olmadığı kadar dingin ve saf, yaşadıklarım hiç olmadığı kadar sakin ve zihnim hiç olmadı kadar berrak. Bir yer ve o yere yapılan yolculuk temizliyor insanın zihnini. Detaylı yapılan bir temizlik gibi aslında. Her yeri didik didik siliyorum, süpürüyorum. Akdımın her bir köşesini... Ve çok zor insanın böyle bir yeri bulabilmesi. Meşakkatli. Ve tüm bu yer sevgi dolu.

"Sevgi" yetebilir mi tek başına, tüm mesafeleri kısaltmaya? "Sevgi"; bir insan hayatını bile hiç düşünmeden al edebilir. Güçlüdür sevgi, gerçek sevgi. Her şeyi yapabilir, yapabilir. Hem bu minicik yürekli insanın kağıtlar dolusu koca şirler yazmaya iten şey sevgi değil midir? Her güne biraz daha farklı bakıran değil midir, insanı yalnızlığa iten, kalabalığa batıran, güçsüzleştiren bu güçlü sevgi değil midir?

Evet, her şeyi başarabilir sevgi, tek başına. Koca bir imparatorluğu bile yok edebilirken; ben karşısında cılız, çaresiz, bitap düşmüş...

Biramın sonuna gelmişim. İçeriden yemek kokusu geliyordu. Bir hayli ilerlemiş olmalıydı yemekte. Zevk alarak yaptığı şey ve tek başına yapmaktan daayn bir hazalıyordu. Derinbir nefes dahaçektim bu şehirden, hiç bırakmayacak gibi.

İçeri girdiğimde bana bakıp gülümsedi. "İçtim mi biranı bakalım?" diye sordu. "İçtim" dedim. Hayatımın en güzel birasıydı, onun hazırladığı yemek kokusuyla, içimde oluşturduğu sıcak duygularla, varlığıyla ve aittiğimizle... En güzel zamanımın en güzel birasıydı.

O benim, sondan bir yudumumd.

En güzel zamanımın, en güzel birasıydı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://arxiv.org>
O benim, sondan bir yudumumdu.

CEYDA EMELÖZTEK

FeministTeorinin Ayak İzinden: Kusursuzlar, Zefirve Vicdanfilmlerinin incelenmesi

"Kayıt dışışehit: Sistematikve erkeksişiddetsonu yüzünden ölü dişiler."

Metin Üstündağ

Simone de Beauvoir, 1968'de İkinci Cins'inde şunları söyler: "Gerçek şu ki, bugün erkekler, olumluyu ve yansıyı, bir başka deyişle, erkeği ve insanı temsil etmekteyken, kadınlar yalnızca olumsuzluğu, dişiği temsil ederler."

Bundan 48 yıl öncesi ile günümüz arasında büyük farklılıklar olduğunu söyleyebilir miyiz? Hele kadınlar hâlâ erkeklerle eşit haklara sahip değiken, eve kapatılmışken, sokak ortasında göz göre göre cinayetlere kurban giderken...

Bu yazının amacı feminist teorinin ışığında 2000'lerde üretilen Kusursuzlar, Zefir ve Vicdan filmlerini mercek altına almaya çalışmaktır.

Feminist sinema üzerine çalışan bilim insanları filmlerde kadınların toplum içindeki ikinci rollerini destekleyen ve bu düşünceleri pekiştiren yaklaşımlarla resmedildiğini fark etmişlerdir.

Filmdeki kadın ahlakı ise toplumsal hiyerarşi içindeki yerini bilmekte, ahlaksız ise kişisel güce ve bağımsızlığa dair pek çok işaret taşımaktadır. Filmler devamlı olarak seyirciyi eril kadınların kötü, erkeklerin iyi ve eşel değiken, odukları vurgulamışlardır. "Erkek" güçlü ve bağımsız, "kadın"

ise güçsüz ve bağımlı olmadır alt metnini senaryoya monte etmişlerdir.

Erken dönem feminist kuramcılardan olan Claire Johnston, hiyerarşik bir yapının olmadığı gruplar içinde kolektif olarak yapılacak, filmi politik bir araç ve eğlence olarak kullanan bir kadın sinemasını önerir. Laura Mulvey ise klasik sinemanın di-kizcilik ve narsisizm yapılarını öykü ve imgeyle birleştirerek bakma arzümüzü kamçıladiğini savunur. 1975 yılında yazdığı makalesinde, sinemada seyircinin eril bakışın öznesi, kadın bedeninin ise bakışın nesnesi olarak konumlandığını, bu yönüyle de sinema aygıtının ürettiği iksel hazların röntgen-cilik ve fetişin olduğunu vurgular.

Türkiye sineması alanında ise başlangıçtan itibaren kadinsorunu genelde arka plana itilmiştir. Kadın starların ön plana çıktığı ve Türkiye'de sinemanın altın çağını yaşadığı Yeşilçam döneminde bile kadınlar toplumsal alanatılmış ikincil varlıklardır.

Kadının temsili, genel olarak yerleşik toplumsal kodlara uygun bir anlayışla gelişir. Kadın imgesine en ciddi bakış 1980'li yıllarda gözlenir. Fakat 1990 ve sonrasında gelişen yeni sinema dalgaları, kadın ve erkek ilişkisini ve eril imge anlatımına açarır.

Bu bağlamda Vicdan (Erden Rısal, 2008) filmi kadın imgesi üzerinden incelemeye çalışalım. Çocukluk zamanlarının beri birbirlerini tanıyan Aydanur, Songül ve Mahmut'un birbirleriyle olan ilişkilerini merkeze alarak anlatılan hikâyede kadının bir özne olarak var olma çabası sırasında nasıl yalnızlaştığını ve hatta bunun bedelini hayatıyla nasıl ödediğini görürüz.

Filmde iki tip kadın profili göze çarpar. Basma entarisi ve kocasına hizmet ettiği eviyle var olan Songül, daracık dekolte kıyafetleri, süsü, kırmızı oğeleri, ağzındaki sakızı ve fütursuz tavırlarıyla betimlenen Aydanur.

Kocasına itaat eden Songül, Aydanur'la yaklaşması sayesinde kendi kabuğunu kırar. Böylelikle ona özgürlüğü getiren işi ya da eşi değil bir başka "kadın" olur. Aydanur'un sayesinde ilk defa rakı içen, başındaki eşarbi atan, daracık dekolte kıyafetler ve topuklu ayakkabılar giyen Songül, eril dünyanın ona empoze ettiği tüm kalıpları kırmaya çalışır. İmanı nikâhıyla evlendikten sonra ataerkl düzene hapsolan Aydanur, aldatıldığını öğrenince kocasını terk eder. Frapan haline bürünür gece kulüplerine döner. Böylece bir erkek tarafından "kapanan" Aydanur üstündeki prangayı atmaya başlar.

Aydanur'la Songül'ün köprüde tren raylarına doğru yaşadıkları hayata sövüp isyan etmeleri de aynı bir metafor olarak okunabilir. Eril dünya sistemine yine eril dil üzerinden -küfrederek- isyan ederler.

Mahmut'un kaslı vücudu, çokeşliliği kendine hak görmesi, silah kullanması, dövüş filmlerinin izlenmesi, kurban kesme görüntüleri, erkek dünyasına ait kodların filmdeki yansımalarıdır.

Film, kadın olmanın getirdiği kısıtlamalara anlatması bakımından önemlidir. "Karını görmüşler o eve gidiyomuş, yakışık alır mı böyle davranması" tarzında başka erkeklerin eleştirileriyle Mahmut'u Songül'ü öldürmeye sevk edende bu eril dil değil midir?

Songül de kocasına başkaldırdığı anda "kadın cinayetine" kurban gider

Vicdan filminin çizdiği varoş dünyalardan orta sınıfa doğru atladığımızda nasıl bir kadın temsili görürüz sorusundan yola çıkarak Zefir filmini (2010) incelemeye çalışalım.

Film, ergenlik çağındaki asi bir kız çocuğunun, idealleri için dünyanın öbür ucuna gitmek zorunda kalan annesiyle arasındaki bağımlık ve çatışma ilişkisini ele alır. Burada da iki tane kadın prototipi görürüz. Kariyer sahibi, ideallerinin peşinden gitme tutuculuğuyla Songül'ün kocasına karşı kadın portresi ile köyde kendisine çizilen çerçeveyi aşına çıkmayan, etrafına da bunu empoze etmeye çalışan kadın tipi

Ormana giderken üzerinden mutlaka kırmızı bir kıyafet giyen Zefir ise çarpıtılmış bir Kırmızı Başlıklı Kız hikâyesi olarak okunabilir.

Zefir filmi kutsal anne mitine karşı çıkması bakımından önemlidir. Film, Türk sinema tarihindeki ailesini terk eden baba figürlerine alışkın olan seyirciyi farklı bir anlatı sunar

Zefir için annesi bir noktada sürekli direktifler veren bir otorite konumuna dönüşür. "Sütünü iç, kahvaltayı o kıyafetlerle yapma, yüzünü yıka..." Zefir annesini öldürerek bu otorite duvarını yıkmış oluyor ki bu da onu daha ergenlikle "karşı koyan" bir kadın konumuna getiriyor. Erkeklerle maç yapması ve erkekleri tavırları Zefir'in toplumun kadına çizdiği portreye uymayacağını işaret eder.

Peki, eğitim seviyesi daha yüksek kesime atladığımızda nasıl bir kadın temsili görürüz? Kusursuzlar (2014) filmi arabayla İstanbul'dan Çeşme'ye anneannelerinden kalma yazlığa giden iki kız kardeşin hikâyesini temel alıyor.

Bu filmde de iki farklı kadın tipi çizilir. Frijit denebilecek ölçüde kadınlığını saklamaya çalışan Lale ile kadınlığını istediği ölçüde yaşayan Yasemin. Kapalı babaanne kıyafetleri giyen, erkeklerle konuşmaktan sakınan Lale'nin aksine sahilde hoşlandığı adamları soyunma kabinlerinde cinsel ilişkiye giren Yasemin kadınlığının iki farklı kutbu gibidir.

Sahnelerin arka motifine işlenen Lale'nin tecavüz olayı, televizyondan duyulan kürtaj haberleri ile Yasemin'in gece yürüyüşünde erkeklerin sözü tacizine uğraması da eril şiddetin filmde resmedilmiş halidir.

Bu yüzden de Lale kendini erkek dünyasından sürekli soyutlamaya çalışır. Fakat sahildeki bir keğen topunun Lale'nin kafasına çarpması ise bu dünyadan kaçışın olmadığına dair bir metafor gibidir.

Vicdan filmindeki Songül gibi Lale'nin de dönüşümüne tanık oluruz. Kıyafetleri değişecek, komşusu Kerim ile şehre gidecek, hatta bikinisiyle denize girecektir. Dönüşümü tekliflenince yine bir "kadın" olur; ablası Yasemin.

Bozulan arabaları ve tesisat yardımı için yine "erkek"lerden yardım istemeleri filmin ironik kısmını oluşturur. Beden ve kadınlık temsili üzerinden ortaya koyulan tezatıkların en somut örneklerinden biri de Lale'nin yaralarla kaplı sırtına karşın Yasemin'in bir arzu nesnesi olarak sunulan bronzlaşmış sırtıdır.

Toparlamaya çalışırsak Vicdan filminde eril dünyanın tüm kodlarını Mahmut ve Songül'ün kocası üzerinden görebiliriz. Kusursuzlar filminde keğeni göremek de etkilendirici görürüz. Lale'nin sırtındaki yaralar gibi... Zefir'de açıkça gösterilen erkek ve kadın ilişkilerinin kurulduğu ataerkl düşünce vardır. Nispetinde olduğu gibi aslında kadınlar bir noktada ezilir.

içselleştiremediklerim

MUSTAFA SİLİCİ

Hiç uyum sağlayamadım hayatın normal akıp giden düzenine. Hep bir ayrıksılık, hep bir farklı tanımlamalar içerisinde oldum. İnsanlar farklılığı öyle olmasalar bile bir üstünlük unsuru olarak kullanırlarken, ben farklı olduğumu bile bile içten içe bu oluştan rahatsızlık duyuyordum. Aile yaşantım, arkadaşlık ilişkilerim ve daha önce de bahsettiğim gibi bunca yıla sığdırdığım topu topu iki birlikteliğimde de normal olamama hallerinin yarattığı hassas ruh hâliyle bir hayli yoruldum. Çünkü adapte olmanın zorluğu ve insanların normal değerlendirmeye kıstaslarının benim kişiliğim ele alındığında hiçbir şey ifade etmemesi, onlar tarafından da kabul görülür bir şey olmadı. Doksanlı yılların ortalarında ablamın eğitimi nedeniyle Anadolu'dan Akdeniz'e taşındık. O sıralar ilkokuldaydım. Gider gitmez ilk işimiz beni yeni okuluma yazdırmak olmuştu. Yeni bir şehir, yeni bir iklim, yeni öğretmen, yeni arkadaşlar. Merak içindeydim.

Okulun ilk günü geldi çattı. Annem yine sağ olsun tastamam hazırlayıp yollayıverdi beni. Yaklaştıkça okula yavaş yavaş tedirginliğe sürüklendiğim ayrıntılarla yüz yüze geliyordum. Buradaki öğrenciler bir farklıydı ve bu bariz farklılık gittikçe çığ gibi büyüyordu. Kapağı geldiğimde içeri girip girmemek arasında kararsız kalmıştım. Yüzlerinde şaşkın ve alaycı tavırlarla herkes bana bakıyordu. Cesaretimi toparlayıp içeri girdim ve bakışlara aldırış etmeden sınıfımı buldum. Yeni öğretmenim ve arkadaşlarımla tanıştığım ilk an hayatım boyunca alışmak zorunda kalacağım normal ötesi yaşantımın sinyallerini veriyordu belki de.

Enen Caner Polat

Anadolu'dan gelen o dokuz yaşındaki çocuğun diğerlerinden görünür tek fark üstündeki önlüğün renginin siyah oluşuydu. Herkes maviler içindeyken benim rengimin siyah oluşu beni o müthiş kalabalıktan ayırıp, farklı bir yere koyuyordu. Şimdi düşünüyorum da bir önlük rengiyle böylesine bir ayrıksılık yaşamış olmam, ten rengi nedeniyle dışlananların yanında çok da abartılacak bir hususmuş gibi durmuyor.

İlk teneffüs. Bahçede binlerce hareketli mavinin yanında ne tarafa gideceğini bilmeyen tek bir siyah!

Eve gittiğimde ağlayarak anneme

"Neden beni böyle yolladınız?"

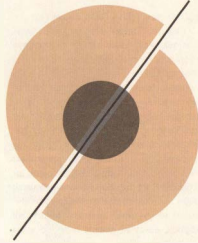
deyişim hâlâ kulaklarımda! Şimdi de heybetli bir kayanın üstünde ellerimi yana açıp Tanrı'ya soruyorum:

"Neden beni böyle yolladın?"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

*1993 yılında Antalya Barbaros İlkokulu'nda yaşamıştım.

Uyandım. Sol yanımda omzu varmışçasına bir öpücük kondurdum yastığa. Perdeleri ve pencereyi açıp, odaya biraz kış güneşi, biraz kar soğuğu doldurdum. Bunun yaparken beni izliyormuş gibi gülümse-dim, biraz utangaç... Mutfağa geçip çay demledim, mis gibi sucuklu yumurta hazırladım. -Kahvaltı da olsa et yemeden yapamaz, öğrenmiştim.- İki tabak ve bir ince belli bardak ona, bir fincan bana. İçeriye seslendim; sanki yatakta ayılmaya çalışıyor, aklıktan karnı guruldarken, bu çağrıyı bekliyormuş gibi. Kahvaltı boyunca hiç durmadan anlattım; ülkenin durumundan, iki gün önce izlediğim filmde, dün okuduğum şairden bahsettim. "Bugün çok sessizsin!" deyip, surat bile astım hatta. Ben bulaşık-ları yıkarken oyalansın diye, salona gidip en sevdiğim spor programını açtım. Sonra yanına geçtiğimde, Yasin'in attığı gollerı tekrar tekrar izleyecektik ve bence güzel bir sabah böyle olmalı, gün böyle başlama-lydı. Aslında böyle güzel bir sabahtı da, ta ki elektrikler kesilip odadaki yalnızlığımla yüzleşmek zorunda kalıncaya kadar... Burada olmadığımı biliyor, buradaymış gibi yaşamaktan hoşlanıyordum. O ise tahminen yeni uyanmış, sağına dönüp, yanındaki siyah dalgali saçları kenara çekip, onun om-zuna bir öpücük konduruyordu. Dün gece kulağına fısıldadığı şarkı ile uyuttuğu kadın kahvaltı hazırlıyor, futboldan anlamadığı için ona bir magazin programı açıyordu. Her gün kokusunu içine çekerek sarılıp, işe gitmek için evden ayrılıyordu. Sol elindeki yü-züğü hiçbir zaman çıkarmadan çalışıyordu gitarını. İnce, uzun parmaklarını ezbere bi-lirdim hâlbuki. Bir tek sol yüzük parmağı yok aklımda; dokuz yapraklı, ıtır kokulu, renksiz bir çiçek sanki.

Öyle bir aşinalıkla bir aradayız ki; neredey-se ikinci bir hayat olduğuna, bir önceki ha-yatımızda da tanışık olduğumuza inandırca-cak bu his beni. Hayat bir zaman meselesi oysaki... Yanlış bir zamanda, doğru bir in-sanla karşılaşmak ise en büyük laneti. Tüm hücrelerime nüfuz eden bir zehir, tatlı bir zehir engel oluyor tüm adımlarıma; ne zih-nimi, ne kalbimi özgür bırakabiliyorum. Ellerinin itri esansı uyuşturuyor bedenimi, hiç dokunmadan. En sevdiğim şiiirin, en güzel mısrasını bağlamak isterken, yalnız-ca gülümsüyorum. Üç dakikada ezberle-diğim ellerini tutmak isterken, öylece bakı-yorum. Doğduğumdan beri ayrı kaldığım sol tarafımı bulmuş gibi sanılmak isterken, gidiyorum. Geç kalmışlığın çaresizliği, ha-reketsizliğe itiyor beni. Ve hiçbir şey yap-mıyorum. Zamana bırakıyorum Çünkü hayat bir zaman meselesi...

GÖKHANCOSKUN

Şaşılarını jöleye ortadan ikiye ayırmaya başladığım zamanları, Şebnem Ferah, ikinci albümünde, "Ay" diye efsane bir şarkı yapmıştı. Aynı Ay, Güneş'in ölüme geçmiş ve aydınlık ülkeye, bir yaz günü, öğlen vakti, 143 saniye boyunca karanlıkta kalmıştı. Eğer o tarihlerde gazete ve televizyonlarda en çok karışmıza çıkan cümlelerin "Sesimi duyan var mı?" olduğunu söylersem, bahsettiğim dönemi hatırlamak çok kolay olacaktır ama bunu yapmayacağım. Çünkü geçmiş ve kadınları, güzellikleriyle anmak gerekir. Mesela Boğaziçi Boğası Sinan Şamil Sam vardı. Dünya Amatör Ağır Siklet Boks Sampiyonu olmuştur o yıl.

Öğlenciydim. Okuldan yeni gelmiştim. Babam henüz
isteydi ve annem akşam yemeği için mutfakta hummalı
bir hazırlık içerisindeydi. Kumanda yöneticiliğine vekâ-
leten ben bakmaktaydım. Kısıtlı seçeneklerim arasında
dolaşırken, devletin resmikültür sanat kanalı TRT-2’de
adında “sevmek” geçen siyah beyaz bir film dikkatimi
çekti.

Fakir oğlanımız Halil, boya-badana için yaşlı ustasıyla Büyükkada'da bir köşke gidiyor, evin zengin kızının duvardaki portresini görüp âşık oluyor, sonra sık sık gizlice bu yazlık köşke girip bir film izler gibi, fotoğrafı izliyordu. Cebinde -ismini vermek istemediğim gazete ve dergilerden kestikleri- fotoğraflarla dolayan ve kuytu köşelerde çıkarıp bakan arkadaşlarımdan ötürülüm, bizden birini anlatır gibiydi. Gerçekçi ve samimiydi. Ama ne zamankies kız Meral in, bir gün arkadaşlarıyla köşkegelip, Halil'in aşkını öğrenmesi ve akabinde bu aşktan çok etkilenip "aman Halil'im, canım Halil'im" tadında ceylan gibi sekmesine rağmen, Halil'in hala fotoğrafa meylettiğini gördüm, o zaman işin rengi değişti. Hatta Meral

"Âşık olduğun resim benim resmim. İşte ben de buradayım, söyleyeceklerini dinlemeye geldim."

dediöinde beynimi sulandıran su dıvaloöu isittim:

"Halil: Resmin sen değilsin ki? Resmin benim dünya-
ma ait bir şey. Ben seni değil, resmini tanıyorum.
Belki sen benim bütün güzel düşüncelerimi yıkarsın.

"Meral: Bu davranışların bir korkudan ileri geliyor.

"Halil: Evet. Bu korku sevdiğim bir şeye ebediyen sahip olmak için yaşadığım bir korku. Ben sınırlı değilim. Ne değil de, sana âşık olsaydım ne olacaktı? Belki bir

kere bile bakmayacaktın yüzüme. Belki de alayede-
cektin sevgimle. Hâlbuki resmin bana dostca bakıyor."

Bu bizden birinin yapacağı bir hareket değildi. Senaryo gerçekliğini yitirmişti ya da Halil fotoğrafteşisti-ydi. Her ne olursa olsun henüz 12 yaşımdaydım ve aklım çok bulanmasın, ergenlik hormonlarım zeval bulmasın diye filmi yansıdan kesip,yeni rekorlar kırmak için tetris oynucağıma sarıldım.

Yıllar yıllara eklendi. Cebinde fotoğrafla dolaşan sınıf arkadaşlarından bazılarının 12 yaşında çocukları olacak kadar eskitti zaman beni. Boğazın Boğası karaciğer yetmezliklerini göçüp gitti. TRT-2, TRT HABER'e evirildi. Bir tek Sebnem Ferah değişmedi.

Bir elimde annemin ihtiyaç listesi, diğer elimde market arabası, reyonorlar arasındadolaşırken çerezlerin yanına konuşturulmuş ucuz DVD havuzunda rastladım garip filmimizi. Arkasında "Kült tanımlamasını fazlasıyla hak eden" ve "Türk sinema tarihinin en güzel ve çarpıcı filmlerinden biri" yazıyordu. Bir kutu süt fiyatınasatıldığını görünce attım arabaya. Eve gelince, yıllar önce yanda bıraktığım hikâyeyi tamamlamak için oturdum televizyonun karşısına. Doğru masalan tadında, buram buram sürrealizm. "Aslı dururken surete âşık olur mu insan yahu?" diyerek her zaman ki alaycılığımla izledim bu kez sonuna dek.

İşte tam da o akşam tesadüfen gördüm Kar Tanesi'nin fotoğrafını. Öyle duvara asılacak kadar büyük değil, avuç içimi bile doldurmuyor. Ama o güne kadar gördüğüm en güzel şey. Duygularımı da, bildiklerimi de alt üst etti. "Yukarıdaki" dedim kendi kendime. "Herhalde eğleniyor benime."

Aylarca baktım o fotoğrafa. Karşısına çıkmayı hayal bile etmeden. Arada başka kadınlara sarıldım, dokundum ama bir tek onun fotoğrafına baktım. Dokunmak, öpmek, flört etmek başka bir fotoğrafa barmak, böylesine tarif edilemez bir duyguyla barmak, bambaskaydı.

Zaman içinde bırakın dokunmayı insan görmeye bile tahammül edemez hale gelip kendini eve, hatta odama hapsetmişken, dostlarının bir yazakasımlı "hayata geri dön" çağrısı üzerine soakağa atılm kendimi. Normalde Tunali Hilmi Caddesi'nin hakkı, ütülü pantolon ve İtalyan iskarpierlerdir. Ama Boyacı Hali'ne dönmüş ruhum ancak başbaşa olmak için bu kadar çabalamıştı dedi etti. Takdim dostların pesine basımında, usul usul vürüdüm.

www.rantey.org

Kalabalık ve gürültülü yerlere girdim. Sorgulamadım. Kati bir itaatle ben de girdim. Metrekareye düşen alımlı ve eğlenceli insan sayısının çokluğu, birbirine karışmış güzel kokular, bronz tenler, seksi gülüşler, östaki boruların hit şarkıların berbat remiksleriyle ittifak kurmuş topuklu ayakkabı seslerine karşı mücadelesi... Bir Cumartesiakşamından beklenen her şey ziyadesiylemevcutken dayanmadım, attım kendimi tekrar caddeye. Bir şarkı mırıldanmayabışladım kendi kendime, içinde "terlik" ve "aşk" geçen. Sonra kafamı bir kaldırdım, uzaklarda, caddenin en başında doğan güneş, giderek daha da parlayarak geliyordu bana doğru. Mih gibi çakıldım oldu yeme. Karşı karşıya geldiğimizi ana kadar geçen sürede heyecanlandım, kalbim hızlandı, titredim, terledim, üşüdüm, midem bulandı. Hayatımın bu olağanüstü rastlantısına çok haziriksiz yakalanmışım. Yanımdan geçipgitmesime razıolmayan kalbim, vücudumun kontrolünü ele alıp takati kesilen bacaklarını tam karşısına sürükledi, gözlerimi gözlerine dikti ve kurumuş dudaklarına can verdi: "Kar Tanesi..."

Kendimi tanıtp açıklamaya çalıştım içinde bulunduğum karmaşık duygu durumunu. "Böyleyken böyle, aylardır bakiyorum ben o fotoğrafa." dedim. Gülümsedi. Sonra gayri ihtiyari "Görüşürüz." dedi, gitti. Filmi izlemediğinden Halil'in aşkını anlamasını beklemek yersizdi. "Ziyasını yok." dedim. Zira ben Boyacı Halil değildim. Erzinanlı ve heyecanlıydım. İlk kez başımda esmekte olan kavak yellerrinin serinliğini sonuna dek yaşamalıyım Usta taktiklerle ele geçirdiğim telefon numarasından aradım bir gün. Küresel ısınmaydı, kabak çiçeği dolmasıydı derken ikna ettim buluşmaya. Oturduk bir yerde. Hep ben anlattım, o da hep gülümsedi. İçimden taşan duyguların denizinde garkettiğim geceler, sarıldımtelefonaama Emrah Serbes'in dediği gibi; "beni sevmeyen birini öyle olur olmaz zamanlarda arayamazdım." Akşamüstü bir mesaj attım. Bir hafta sonra bir daha. On beş gün sonra bir daha. Bir ay sonra bir daha. Kimisine cevap verdi, kimisine gülümsedi. Bir keresinde "Görüşsek ya, sana anlatacağım acayip komik hikâyelerim var." dedim. "Bu aralar her şey den kaçıyorum, keyifsizim." dedi. "Keyifsiz de, makyajsız da çok güzelsin, ben hep bura dayım. Bekleyeceğim, bilesin." dedim.

"Bekle" demedi. "Bekleme" de demedi. "Peki" dedi. Son mesajımın üzerinden iki koca ay geçmişti. Dolmuş-taydım. Yağışlı hava ve sevimli belediye reisimizin şehrin caddelerine serpiştirdiği küçük tatlı sürprizler, birkaç trafik kazası ile taçlanınca yirmi dakikalık yolun ne kadersürreğine dair küçük çaplı bahisler dönmeye başlamıştı

Yanımda altmış yaşlarında, buralı olmadığı her halinden belli, iri bir kadını gördüm. Vücudunda kılın ve sıkılganlığını ziyadesiyle ele vermekteydi. Yurt dışından

geçirdiğim yalnız yılları üstüme yüklediği vicdani sorumlulukla, kısa bir an -çok kısa bir an- zamanında olimpiyatlarda, Doğu Bloku ülkelerinden biri adına gülle attığından emin olduğum bu kadına tebessüm ettim. Sanki bunu beklilyormuşçasına başladı bozuk İngilizce-siyle anlatmaya. Türkiye'deki toplu taşımadan, ölen kocasındangeriye hiçbir şey kalmamasından, burada bacıklık yapan kızından derken konu benim medeni haline geldi. Parmaklarına bakındı. "Evli değilsin herhalde?" dedi. Sessizce gülümsedim. "Sevgilin de mi yok?" dedi. Kar Tanesi vardı. "Yok" deyip kestirip atmadım. Kestiripatmanın bu kadına karşı kullanılacak bir yöntem olmadığının da farkındaydım. Zira kadın, nedensevgilim olmadığını saatlerce sorgulayabilecek bir potansiyele sahipti.

"Konuştuğum biri var" dedim utanarak. Çünkü bize öyle öğretti büyüklerimiz. Hayatında biri olduğunu söylemenin en naif şeklidir bu. Anlamadı tabii. "Konuşmak mühim." dedi alay ederek. "Çep telefonuyla mesajlaşıyoruz." dedim. "Müslüman olduğunuz için sanat tatmin mi?" dedi. Sinirlendim. "Yaşlı başlı kadınsın, aklın fikrin tatmin de. Eski bir film var, izlesen anlar dın." dedim. Başladım bütün mesajları kadına tercüme etmeye. Tane tane izah ettim tüm yazışmayı. En sonunda, küçümser bir edayla "E ara dı mı seni peki?" dedi. "Yok, henüz değil." dedim. "2 ay olmuş. Ölmüş olmasın." dedi dalg geçerek. "Hayatta, merak etme! Keyfi yok. Hele bir keyiflensin, sen o zaman gör" dedim.

Uzun uzun yüzüme baktı Tam konu kapandı derken "Üzümlü ama bu kız seni, kin dly rejecte dı." dedi. "Boşuna beklilyorsun" dedi. Öfkeye gözlerinebakttım. Sonrası aynen burada yazdığım gibi, Türkçe devam ettirdim. "Sensin kin dly rejecte dı" dedim. "Karşım da otururken öyle güzell gülmez dı. 'Arama beni' der dı. Geçitirmezdi. İnşallah dolmuşlarda çürürsün!" dedim.

Bu son söylediklerimle birlikte tüm dolmuşun, bizi izlediğini fark ettim. Beş dakika öncesine kadar karşındaki Rus aksanlı İngilizcesi olan yaşlı kadına, ağzını yayarakhavalcümlerlekurandanam, bir andaoyunu kaybetmiş 9 yaşındaki bir oğlan çocuğuna dönüşmüştü. Utandım. Kızdım. Kar Tanesi hariç her şeye. İndim dolmuştan. "Zaten yürüsem daha hızlı gi derim eve" dedim içimden.

Eve vardığımda hiçbir yere sığamadım. Pantolonumu çıkardım. Giydim polar pijamamı, paçasını çoraplarının içine, gömleğimi de pijamanın içine soktum. Çıktım balkona. Parapet duvara oturdum ve bacaklarımı korkuluğun altından aşağıya sarkıttım. Çok geçmeden anнем geldi. "Hayır dır?" dedi. Azeri Şair Nesimi'nin derisi yüzüne vurken, "Bu kadın bu gece yazmış bir meşhur gazelin, ilk dizesiyle cevap verdim."

"Mende sığar iki cahan, men bu cahana sığmazam."

"Oğlum, manyak mısın? Niye çıktın oraya?" diye sor-du haklı olarak. "Sıcakladım" dedim. "Az önce dışarı-dan gelmedin mi? Aralığın yirmi dördünde neyin ha-rareti bu?" dedi. Gömleğimin üstten iki düğmesini açıp "Bağrım yanıyor anne, bağrım!" diyecektim ki altımda-ki yün içlikten ötürü pek de havalı durmayacağını düşü-nüp vazgeçtim. İnceince yağmakta olan karı göstererek. "Kar taneleri... Milyonlarca... da... s... d... r... n... l... z... n... de. Fakat hiçbir birinde sıcak olmayı düşünmüştü bilyor ki sen Anne?" dedim.

"Tıpkı üç buçuk milyar kadının yaşadığı dünyada, o-nun eşsiz oluşu gibi. Hayır, ama neden hala aramadı beni. Oysaki..."

Sustum. O da sustu. Mevzunun ince, bir o kadar da derin olduğunu hissettiğinden, sadece "hasta olursan sorarım ben sana." dedi ve içeri girdi. Arkasından sessizce mırıldandım:

"Ona da sor sana anne."

*kindly rejected (ingilizce) : Kibarca reddetmek

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

* GÖKYÜZÜ MÜ GÜZEL, BİZ Mİ GÜZEL UYANDIK BU SABAH?

- Sevmeyi düşünmüyordun, sevmeyi isteyemiyordun, seviyordun işte; Öyle... Birdenbire.
- Sabahları nefes alamaz oldum bu şehirde; sen yoksun diye.
- Güneş yalanları örtse de, ay doğrularısever.
- Beni incittiğin yerlerinden öpüyorum seni.
- Ve şimdi, sığ sularda boğulmaman için derinlere dalman gerekir.
- Bir gün daha bitti,gökten bir yıldızkaydı ve bir dilek gerçek oldu.
- Mevsim yeni, yıl yeni, her şey yeni; ama ben ye-ne-me-dim yüreğimi, aşkınla yenişemedim.
- Kendi kalbini çıkartıp cömertçe ortaya koyduğunda ancak, bir başka kalbi sevebilirsin, sevebilirsin, sevebilirsin...
- Arkanda bıraktıklarını önüne kat da gel kıyılanma.
- Kırk sekiz saat iki kalbe sığar mı?
- En çok ve en uzun sana inandım.
- Senin gözünden akan bir damla yaş, benim gönlümde göl olur.
"Benimle gelir misin?" dedim.
"Gelirim" dedi. Nereye gideceğimizi sormadı ya, artık her yer bana aşk, bana yar.
- Mevsim kıştı; seviyordum, o da beni seviyordu, üşümedik.

Ne vakit yere sıkı bastım, o vakit yerden yükseldim.
Hiç yere inemedim, çünkü yerim, bulduğum yerim, tek yerim
kendime ait bir odaydı, kalbim di

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://fantey.org>

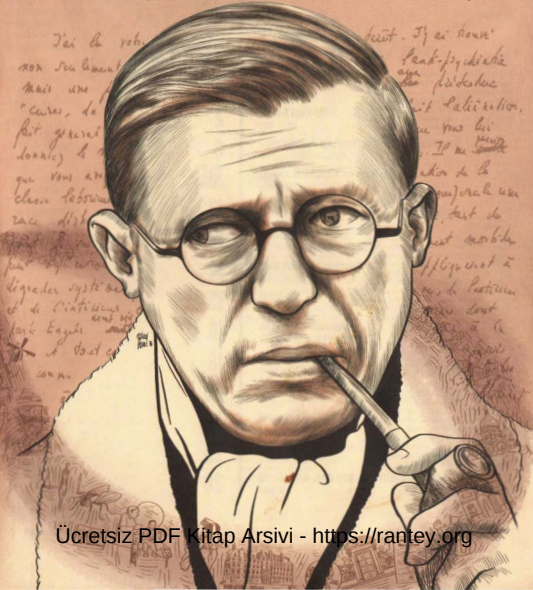
Fikir Sanat ve Edebiyat Dergisi

Fikir Sanat ve Edebiyat Dergisi

KAFKAOKUR*

İKİAYLIK EDEBİYAT DERGİSİ - SAYI 15 - YIL 3 - OCAK-SUBAT 2017 - 8 TL

*...ben edebiyatın ibaretim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranney.org>

"...ben edebiyattan ibaretim." K.

KAFKAOKUR

SAYI 15 • YIL 3 • OCAK-ŞUBAT 2017

Jean-Paul Sartre ÖİLEKATLI	2
Var Olmak Bir Selfie/Özçekim Sorunu mu? BUKET UZUNER, Deneme	8
Coşkun ve Kibarlık Budalası ERAY YASİN IŞIK, Öykü	10
Yasak Elma ECEGÜN, Şiir	12
Zaman Muhakemesi BAHRİ BUTİMAR, Şiir	13
Bir Rüyanın Tükürük Bezi OĞUZ ASLAN, Anlatı	14
Ninni CANSU CİNDÖRÜK, Anlatı	15
Bauman / Özgürlük ASLIHAN MANGAN, Kitap İnceleme	16
Joseph K. Franz Kafka, DAVA	18
Rıdvan EMRE POLAT, Kafkaesk Bilim Kurgu Yazı Özlüğü	20
Kar Tanesi GÖKHAN COŞKUN, Öykü	22
Kendime Ait Bir Oda ESRAPULAK, Aforizma	25
ARUOBA, SOYSAL, ATILGAN, KAYGUSUZ SÖZLER	26

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yazılarınızı, çizimlerlerinizi ve çalışmalarınızı okurtemsilcisi@kafkaokur.com adresinden bize ulaştırabilirsiniz.

KafkaOkur
Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi
"...ben edebiyattan ibaretim."
FranzKafka

İkinci Aylık Edebiyat Dergisi
Sayı 15 - Ocak-Şubat 2017 - 8 TL
www.kafkaokur.com

● kafkaokur
● kafkaokur
● kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi

Gökhan Demir

Yayın Yönetmeni

Gökhan Demir

gokhan.demir@kafkaokur.com

Edtör

Merve Özdoğal

merve.ozdogal@kafkaokur.com

Sanat Yönetmeni

Rabia Genç

rabia.genç@kafkaokur.com

Kapak Resmi

Tülay Palaz

tulayp@gmail.com

İllüstrasyonlar

Tülay Palaz

Filiz İrem Özbaş

Eren Caner Polat

Reklam

Fatih Cerrahoğlu

fatih@kafkaokur.com

İletişim

e-posta: okurtemsilcisi@kafkaokur.com

telefon: +90 530 722 15 23

Online Satış

www.minimaldukan.com

Yayın Türü

Yerel, Süreli Yayın

Baskı

İmak Ofset Basım Yayın

Fiç ve San. Ltd. Sti.

Merkez Mah. Atatürk Cad. Göl Sok.

No:1 Yenibosna, İstanbul

Tel: (212) 656 29 26

Matbaa Sertifika No: 12351

Dağıtım

DPP: (212) 622 22 22

© Her hakkı saklıdır

Bu dergide yer alan yazı, makale,

fotoğraf ve illüstrasyonların

ortamları da dahil olmak üzere yazılı

izin olmaksızın kullanılamaz.

N2 SARTRE

diğeratlı

Kişinin temel özgürlüğünü gösteren bir felsefe akımları varoluşçuluk (egzistansiyalizm), kısaca 'kendini nasıl yaparsan öyle olursun' görüşünü içeriyor demek mümkün. Kendi eylem felsefesini içinde barındıran akıma yınca, Sartre'in elinde ikinci Dünya Savaşı'ndan sonra yerle bir olan Avrupa burjuvazisine karşı bir başkaldırı niteliğindeydi. Yani, 20. yüzyılda hem burjuva olup hem varoluşçu olmak mümkün değildi

N8 VAR OLMAK...

buket uzuner

Günümüzde Trump'tan Putin'e değinlerine uzanan popülist politikacıların iktidarlara geldiği ve faşizme, aşgözlük, bitmeyen hırslar nedeniyle yükselen iklim değişikliği tehlikesi altında yaşıyoruz. Mucizelere inanarak içinsorun yokama bu gidişat büyük kitleler ve göçlerin yaşanacağını gösteriyor. Bu dünya manzarasında "var olmak" tüm canlıları için yazık ki, artık "hayatta kalmak" ve "yaşamak" düzeyine indirgenmek durumundadır. Var olabilmemizin temel unsurları olan temiz hava, temiz su, besin, güvenlik ve korunaklı konaklama kadar düşünce ve özgürlükleri de tehdit altındadır.

15 NİNİ

cansu cindoruk

Ağlayıp sızlanıyorum. Hep birlikte pençerediğinden bakıyoruz. Yine sokakta kimseyi görmediklerini söylüyorlar fakat ben şuan dünyamızda birilerinin dahabemnim gibi oyun oynamak istediğini farkındayım. Dışarıda olduklarından eminim çünkü evde mutlu olmayan birileri mutluktadır.

N2 SİMONE

nermin sarıbaş

Eğitim hayatı boyunca hayranlık uyandıracak şekilde başarılı olan ve ödül üstüne ödül alan Simone, bir gün kız kardeşiyle okuyan eve dönerken ona, Mabillediye bir kızlatıştığını söyler. Mabilleyanı Zaza'da kendimi buldum der. "Bir Geric Kızın Anıları"nda sayfalara sözettği Zaza ile çöküye dost olurlar.

10 BAŞIMA GELEN...

ecetemelkuran

Ve daha bir sürü şey... Bir sürü an... Ben bunlar için yazmıyorum, ama bunlar sayesinde yaşıyorum. Sen kimler ve hangi anlar sayesinde yaşıyorsun ey okur? Kaçırдың, başkalarına anlatmayı unuttuğın, hiç kaydetmediğin ama aslında hayatı sürdürmeye yarayan anlar neler? Bir düşünderim. Sandığından fazla olabilir. Vebizi kurtaracak, bulutları dağıtacak şey bu olabilir. Hafife alma derim.

19 İÇSELLEŞTİREMEDİKLERİM

mustafa silici

Anadolu'dan gelen o doku yaşındaki çocuğun diğerlerinden görünür tek farkı üstündeki önlüğün rengini siyahıydı. Herkes maviler içindeyken benim rengimin siyah oluşu beni o müthiş kalabalıkta taşıyıp, farklı bir yere koyuyordu. Şimdi düşünüyorum da bir önlük rengiyle boyalesine bir aykırılık yaşamış olmam, ten rengi nedeniyle dışarıdan yanında çok da abartılacak bir hususmuş gibi durmuyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <http://www.rantey.org>

Jean-Paul Sartre

DİLEK ATLI

“İNSAN ÖZGÜRLÜĞE MAHKUMDUR.”

“İlkönce insan var olur, kendine rastlar, birdenbire dünyada ortaya çıkar ve bundan sonra kendini yapar... İnsan tanımlanabilir değildir, çünkü başlangıçta hiçbir şeydir. Sonradan bir şey olacaktır ve kendinin aslında yaparsa öyle olacaktır.”

Karizmatik filozofun düşüncelerinin özlü bir yorumu... Jean-Paul Sartre'in kendi ağzından kendi varoluşçu düşüncelerinin bir özeti...

Tarihteki en popüler filozoflardan biri olan Jean-Paul Sartre'in çalışmaları, aydınlar, öğrenciler, sıradan okurlar, düşünürler tarafından dünya çapında tanındı. Onu bu kadar popüler yapan neydi? Çalışmaları? Evet, ama bu kadar mı? Bu kadar değil elbette; tam da İkinci Dünya Savaşı sırasında sözcüsü olduğu varoluşçuluk (egzistansiyalizm) felsefesi ve otoriteye başkaldıran devrimci görüşleri... Varoluşçuluk kadar politika üzerine de yazan Sartre, tarihteki ilk egzistansiyalist değildi ama elbette bunu kabul eden ilk kişiydi. Bu da onun adının 20. yüzyıla büyük harflerle kazınmasına neden oldu

Kişinin temel özgürlüğünü gösteren bir felsefe akımı olan varoluşçuluk (egzistansiyalizm), kısaca 'kendini nasıl yaparsan öyle olursun' görüşünü içeriyorduk demek mümkün. Kendi eylem felsefesini içinde barındıran akım ayrıca, Sartre'in elinde İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yerle bir olan Avrupa burjuvazisine karşı bir başkaldır niteliğindeydi. Sartre'in varoluşçuluğu, bir anlamda, insanın varoluşçu olmak mümkün değildi.

Oysa Jean-Paul Sartre zengin bir ailenin çocuğu olarak 21 Haziran 1905'te dünyaya gelmişti. Donanma subayı olan babası Sartre henüz 1 yaşındayken, 1906'da yüksek ateş nedeniyle öldü. Sartre ise bunu,

“Hayatımın en büyük olayı... Yaşamayı üzerime düşecek ve beni susturacaktı.”

diye açıkladı. Bu nedenle yaşamı süresince ne otoriteyle ilgisi vardı ne de diğerleri üzerinde bir güç kurma isteği. Hayatı boyunca Oedipus kompleksini inkâr ederek, süper-ego, saldırganlık ve evlat itaatine gerek kalmadığını yaşadığını iddia etti. Bir aziz gibi yaşadığı çocukluğu Sartre'da burjuvaziye karşı sonsuz bir nefrete, yaşamı boyunca herhangitürden bir otoriteye karşı savaşma ihtiyacına ve kendisiyle yakın ilişki kuran herkes üzerinde psikolojik etki kurma isteğine sebep oldu.

Babasının ölümünden sonra Sartre'ın annesi Anne-Marie, çocuğunu da alarak Paris'in kenar bir mahallesinde yaşayan babasının, Karl Schweitzer'in evine geri döndü. Bu, yükbaba Schweitzer, dönemin tipik bir Fransız soylusuydu. Temiz ve modaya uygun giyinirdi. Kadınlarla dolu evde sözleri yasagibi diye karsına kötü davranıyordu. Sartre, “Sözcükler” (Les Mots) adlı otobiyografisinde büyük babasını aklın sınırlarını zorlayan bir adam olarak tanımlıyor. Bir adam olarak anlatıyor.

Kendisine veannesine aynıevnin çocukları gibi davrandığı için Sartre, Anne-Marie'yi bir anneden çok, kendisine yakın bir kız kardeş olarak gördü. Etrafındaki kadınlarınsevgive şefkati onu eksikolan değerli parçalarını geliştirmesi konusunda destekledi. Bu destekgenç Sartre'a şu itirafı yaptıracaktı:

"Ben, bir dâhiyim."

Etrafındaki herkes onunla hemfikir. Büyükbabası onu, 'Benim küçük hazinem' diye severdi. Onun dâhiliği, diğer dâhi çocuklardan farklı olarak yaratma gücüne, sabra ve alışılmadıkbirdüşünce yapısınaşahipti

Sartre'ın çocukluk günleri böyle geçerken tatil yaptıkları birsaahil kentinde soğukalgınlığına yakalandı. Bu basitrahatsızlık onun hayatını etkileyecek birduruma neden oldu. Kısıtlı imkânlara sahip dönemin sağlık koşulları genç çocuğun soğuk algınlığında korkunç komplikasyonlara neden oldu. Sonuç olarak Sartre, sağ gözünde kısmi körlüğe neden olan komaya yakalandı. Sartre artık tuhaf bir şaşılığa sahiptirve etrafa kısıkgözlerle bakıyordu. Ama dâhiliğinin getirisini olan tekbençilik, bununla başetmesini bildi

Baş etmesi gerekenler yeni başlıyordu. Annesi, bir burjuva olan ve Sartre'a Ortodokseğitim tarzıyla yaklaşanJoseph Mancy ile evlendi. Gözlerine perde imiş 12 yaşındaki Sartre, annesinin ilgisinin artık üzerinde olmayacağını fark etmiş ve çok korkmuştu. Giyim, tipi ve tavrıyla tam bir üvey abaya profili kizen Mösyö Mancy bir taraftan, kendisiyle alay eden yaşlıları veliseli zengin çocukları bir taraftan Sartre'ın dünyasını alt üst etmişlerdi. Kendine güvenmeyi tercih eden ve içine kapanan Sartre, kabadayılardan sindirebileceği biri değildi. Güçlü egosu, zihnini tam bağımsız bir şekilde geliştirdi. Kavgaçı karakterde, sivilceli, gözlüklü, şık giyimli ve cılız bir erkek çocuğu olan Sartre, herşeyi bilirdi; bunu da herkes bilirdi. Ama yine de basit hatalar yapmaktan yakasını kurtaramıyordu. Birinci Dünya Savaşında babaları askere giden çocukların hırslarınalması konusunda neredeysebir hedeftahtasıydı. Jean-Paul bu duruma zihinsel bir dayanıklılık gösterse de ikircikli bir düşünce içindeydi. Boyun eğmek istemiyordu; popüler olmak istiyordu ama kendi diyle. Evde masasına oturuyor kendini teskin ediyordu. Kurtuluşu yazmakta buldu. 14 yaşında ikinci romanı "Götz Van Berlichingen"i bitirmişti. İnsanların hükümdara karşı ayaklandığı romanın konusu zalimler ve zulmedilenler üzerinedi.

Sartre, 15 yaşındasaygın bir liseolan IV. Henri Lisesi'nde yatılı öğrenci oldu. Doymak bilmez şekilde okumaya başladı ve bu da onu derin bir edebi birikime hazırladı. Yazmaya başladığı veciz sözler ve felsefi tahliller defterlerinden taşıyordu. Sartre,mezuniyet sınavını geçtiktensonra École Normale Supérieure'ye girmeye başladı. Burada, gelecekte ünlü kızları olan Raymond Aron ve Maurice Merleau-Ponty gibi

filozoflar, ünlü antropolog Claude Levi-Strauss ve yazar Simone de Beauvoir gibi öğrencilerin aynı dönemde okuduğu bu Fransız Üniversitesi Sartre'a sıcakbir atmosfer sundu. Konuşmaya başladığında tüm çirkinliği kaybolan ve uyumadığı her an düşünen Sartre, okuldan sonra Parisi tümçekici kıvrımlarıyla ortadan ikiyeböl enSeineNehri'nin sol tarafındaki cafelerdegörünmeyebaşladı. Aron ve Merleau-Ponty ilederin entelektüeltartışmalar içine giriyor, çilingincaherşeyi okuyordu. Felsefe, sohbetlerinin başlıcanusuydu. Birgün gruplarına felsefe ile ilgilenen, 21 yaşında uzun boylu ve ciddi bir kız katıldı. Adı Simone de Beauvoir'd

Simon de Beauvoir, Sartre gibi kusursuz bir burjuva geçmişi sahipti. Manastır eğitimi almıştı. Grupta hemen 'kunduz' lakabı verildi ona. Kunduz, çok çalışkan ve enerji dolu olmanın sembolüydü gruptakilere göre. 24 yaşındaki Sartre'ın gözünden Beauvoirkendi sözleriyleşöyleydi:

"Çekici, züppe, korkunç giyimli... Küçük, çirkin bir şapka takıyordu."

Beauvoir'a göreyse bu, ilk görüşte aşktı. Sartre ve Beauvoir sevgili oldular. Sartre, her ne kadar da Beauvoir'ı kanatlarının altına alacağı söylese de Beauvoir'ın parlakzekâsına rağmen hertartışmada onu alt ediyordu. Kunduz kız da arkasına yaslanıp Sartre'ın fikirlerine eleştiri getiriyordu. Sartre ise bu eleştirileri kutsal bir buyrukgibi görüyordu.

Çok açıktı ki onlarınkigelip geçici bir ilişkideğildi. Sürekli birışkırı girmek olan için sorun oluşturmuyordu. Ama burjuvalara ait ev hayatı, ortakyaşam, paradurumu,alelâde bir sevgi kaçınılması gereken öğelerdi. Bütün bunları göz önüne alınca çiftimiz, ilişkilerinin 'açık' bir ilişki olmasına karar verdiler. Birbirlerinden asla ayrılmayacaklarını biliyorlardı ama ortak şartlarıvardı:

"Bağlanma yok!"

Bu ilişki türünün ne kadargelgitli ve başarılması zor bir ilişki olduğunu düşünmeliyiz. "Simone de Beauvoir'ın Hikâyesi" adlı otobiyografik kitabından anlamak mümkün.

Üniversiteli aşkların öğrencilik yılları sona ermişti. Beauvoir öğretmenlik, Sartre askerlik yapıyordu. İlişkilerini entelektüel bir biçimde tanımlamaya karar verdiler. Sartre için yazmak, yaşamının ilk sırasında yer alan bir tutkuydu. Yazmaktan başka seyahate, çökeşliğe ve açıklığa inanıyordu. Burjuvalara ait gördüğü sadakat ve bağlılık gibi düşünceleri kabul etmiyordu. Bu nedenle Beauvoir ile iki yıllık beraberlikler yaşadktan sonra iki ya da üç yılını ayrılabiliyorlardı. Böylece Sartre, 18 ay sürecek askerlik görevini yapmaya başladı. Beauvoir ise Paris'in dış mahallelerinin birindeki kız lisesinde psikoloji dersi veriyordu. Bu arada mektuplaşıp bazı hafta sonları görüşmeyi sürdürüyorlardı. Sartre'in Japonya'da akademik kariyer yapma hayali vardı. Askerden sonra bunu gerçekleştiremeyeceğini anlayınca küçük bir iman kasabası olan La Havre'de öğretmenlik yapmaya başladı. Sartre'in mesleki tatminsizliği Alman filozof Husserl'i ve görüngübilimi keşfetmesini sağladı. Böylece 1933 yılında Fransız Enstitüsü'ndeki 1 yıllık çalışmasına başladı. Sartre'in üzerinde çalışmak için seçtiği akım varoluşçuluktu. Bu akımı, Danimarkalı filozof ve din düşünürü Kierkegaard ortaya çıkarmıştı. 1934 yılında Sartre, öğretmenlik mesleğini sürdürmek üzere La Havre'ye geri döndü. Burada görüngübilim arayışı ile ilgili bir defter tutmaya başladı.

Beauvoir yazdıklarını bir romana dönüştürmesi konusunda onu ikna etti. Böylece "Bulanık" (La Nausee 1938) eseri ortaya çıktı. Bu roman, Bouville eyaletinde amaçsızca yaşayan Roquentin isimli sözde otobiyografik bir karakter ile ilgiliydi. "Bulanık", daha önce az denenmiş bir metin olsa da varoluş ile ilgili koşullar hakkındaki en büyük betimlemeydi.

Sartre, yazmayı hayatının merkezine henüz küçük bir çocukken koymuştu. Yetişkin Sartre, zaman buldukça belirgin bir şekilde varoluşun hissedildiği, çok derin olmayan felsefi hikâyeler de yazıyordu. Bunların en iyisi, "Duvar" (Le Mur, 1939) adlı hikâyesi olarak kabul edilir. "Duvar", idam cezası verilen bir adamın varlığı ile ilgili gerçeklik yerine, yaşayabileceği varoluşu tasarlamasıyla ilgili bir hikâye olarak göze çarpar. Sartre, Husserl'in görüngübilim metodlarını, duygular ve imgelemin analizine uyguladığı tamamen felsefi çalışmalar da yaptı. Kendisine çoğunlukla 'varoluşun açmazları felsefecisi' gözüyle bakılan Sartre'in çalışmaları ona neden böyle denildiğini açıklayan metinler olarak göze çarpyor.

"Ego'nun Aşknlığı" (1965)'nda Sartre, daha çok ötekilerin gözündeki bireyin geçmiş davranışlarıyla kendine ilişkin imgenin bir yapımı, bir ürün olduğunu ileri sürer. Sartre, buna ek olarak bilincin hep kendisinden başka bir şeye yönelerek olanak kazandığını vurgular.

Satre'in "Bir Duygular Kuramı Taslağı" (1939) başlıklı çalışmasına göre, duygular çeşitli uyaranlar yoluyla kendilerine neden olunan şeyler olmaktan çok insanın istenci yoluyla seçilirler. Bu açıdan bakıldığında duygu, kolay kolay değiştirilmesi mümkün olmayan gerçekliğin (dış dünyada olanların) değıştirtlebilirlemlarla (duygularla) dönüştürülmesine yönelik 'sihirli' bir çabadan oluşur. Aynı duygunun zaman içerisinde sürekli taşınmasının mümkün olmadığını dile getiren Sartre, duygu düzenimizin her zaman için farklı yoğunluklardan oluşan dalgalanmalara açık olduğu, çoğunlukla yaşanan duyguların yerini çok geçmeden başka duygulara bıraktıkları saptamasında bulunur. Sözgelimi aşkın sürekli yaşanan bir duygu durumu olmadığını, daha çok tutku, sevinç, üzüntü, bazen kıskançlık, nefret ve içerleme gibi değişik duygulardan oluşan bir duygulanımların karmaşası olarak anlaşılması gerektiğini savunur Sartre. Ona göre aşk, çoğunlukla düşünüldüğünün tersine içine istemeyerek düşmüş ya da başa gelmiş bir durum olmak-tan çok, bile isteye alınmış bir kararın ya da gönüllü bir bağlanımın ürünüdür. Yani Sartre, duygunun bütünüyle dünyanın dışında ya da dünyadan bağımsız olarak özgür bir biçimde seçilen bir ilişki kipi olduğunu ileri sürer.

Sartre, yaşamı boyunca farklı türlerde yapıtlar kaleme aldı. Oyunan büyük ilgi gördü. Yazmatutkusu onu hayata bağladı ve birbirini ardına farklı eserler ortaya koymasını sağladı.

"L'imaginaire"(1940), Gizli Oturum (1943), Mezarlı Ölüler(1946), Saygın Yosma (1946), İş İsten Geçti (1947), Yahudi Sorunu (1947), Baudelaire (1947), Kirli Eller (1948), Durumlar (1947-49), Siyaset Üstüne Söyleşiler(1949), Şeytan ve Yüce Tanrı (1951), Altona Mahpusları (1960), Flaubert (1971)

gibi eserleri en bilinenlerdendi. Sartre'in Türkçe'ye çevrilenler kadar çevrilmeyen yapıtları ya da diğerlerine nazaran adı biraz daha gölgede kalan çalışmaları da yazın dünyasındaki yerini aldı.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanlar tarafından hapse atılan Sartre, Mart 1941'de savaş kampındaki esirliğinden kurtulmak için kararlıydı. Efsaneye göre kaçtı. Gerçekte, bırakılmasını ve Belge'ye geri dönmelerini sağlayan mazeret, sahte bir sağlık belgesiydi. Sartre, yine eski mesleği olan öğretmenliğe geri dönerek Beauvoir'ın kaldığı evin köşesinde bir oda tuttu. Nazi işgalı altındaki Paris'in savunmasızlığı altında Sartre, esaret günlerinde kaleme aldığı iki ünlü yapıtıyla yeniden gündemdeydi. İlki bir oyun olan "Sinekler" (1943); ikincisiye yazının başyapıtı olarak bilinen "Varlık ve Hiçlik" (1943) adlı kitabıydı.

Sartre, "Varlık ve Hiçlik"te bilinç ile bilinç dışındaki bütün öteki varlıklar arasında çok önemli bir ayrıma girer. Sartre, yaklaşık 700 sayfalık yapıtında varlığı iki ana bölgeye ayırarak ele alır: 'Kendisi için varlık' ve 'Kendinde varlık'. Sartre'a göre, 'Kendinde varlık' bilinçli olmayan her şeydir. 'Kendisi için varlık' ise hiçliktir; varlık veya nesnelerin dünyası yoluyla karşısız ve özgür kalmış bilinçtir. 'Hiçlemek' terimi, Sartre'ın kendi sefesinde özgü bir terimdir. Bilincin bir nesneye yöneldiği vakit gerçekleştirdiği özel bir olumsuzlamadır. Sartre'ın olumsuzlama anlayışı, yönelinen nesneyi kuşatanlarındın ayırarak, nesneyi artık o nesne olmayan bir biçimde bilmek anlamına gelir.

İnsanın her zaman ve her yerde ötekiler ile olan ilişkileriyle varolduğunu savunan Sartre, öteyandan bu durumu, 'birlikte olma' doğrultusunda açıklamanın mümkün olmadığını söyler. Sartre, ötekinin 'ben' ile sürekli olarak yaşamakta ya da boşuşmakta oluşuna dikkat çeker. Sartre'ın bakış açısında, bu evrensel çatışmanın bütün insan ilişkilerinin özünü kavramak açısından kilit değeri vardır. Üstelik bu çatışkı anne-kız, baba-oğul, öğretmen-öğrenci gibi yalnızca görece çatışkıya elverişli olan egemenlik kurma ilişkilerinde değil, çatışkıdan en uzak olduğu düşünülen aşk ilişkilerinde de belirleyicidir. Sartre'a göre bu savaş, öyle ya da böyle kaçınılmaz olduğu için yenilmek zorundadır.

Sartre, "Varlık ve Hiçlik" kitabında özgürlüğün olgusal gerçeğiğeyi ya var olan duruma karşı işlediğini düşünür. O-na göre, içinde olunan durumda istenilen her şeyi kayıtsız ve koşulsuz seçebilmek gibi bir özgürlükyok. Sartre'a göre, insanın geçmişte yaptığı seçimler büyük ölçüde nasıl bir geleceğe seçtiğini ve bu gelecekteki seçimlerini yansıtan bir varoluş aynası gibidir.

Bu anlamda Sartre açısından kişinin geçmiş seçimleri, geleceğin seçimleri karşısında kendilerinden kurtulması için bir araçtır. Bu araç, kişinin özgürlüğüne karşılık olumsuz bir varoluş yüküleri olarak tanımlanır.

A black and white photograph of Jean-Paul Sartre. He is wearing glasses, a dark suit, and a tie. He is holding a pen in his right hand, with the tip of the pen near his mouth. He is looking slightly to the right. The background is a bookshelf filled with books.

JEAN - PAUL SARTRE

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Sartre'nin ünlü varoluşçu özgürlük anlayışının en temel düşüncesi olan öz (varlık) ile varoluş arasındaki ayırma karşılık gelir. Buna göre, hiçbir insan baştan varlır bir öz ile doğmaz. Her insan yaşamda karşılaştığı yeni durumlarda seçtikleri ya da seçmedikleriyle kendisini oluşturur.

Sartre ayrıca, insanın yaşamında seçimlerle karşılaştığında derin özgürlük kaygısı duyduğunu belirterek, bu nedenle kendi oluşturduğumuz benlerimiz arkasına saklandığımızı, varoluşumuz baştan sona değiştiğinden duyduğumuz büyük tedirginlikle var olan durumun içerdiği zorunlulukları gerekçe göstererek sık sık seçimlerimiz sınırlı olduğu konusunda kendimizi ikna ettiğimizi ileri sürer. Zira özgürlük, doğası gereği ürkütücüdür. Biz açtığımız bir dolu olanaklar arasında kendimizi içinde bulduğumuz derin korkudan bir an önce sıyrılıp kurtulmak için ondan kaçmaya çalışmaya Sartre 'kötü inanç' adını verir. Sartre, diğer eserlerinde de bu ve buna benzer düşünceleri destekler nitelikte fikirler öne sürer. Bu doğrultuda düşünürümüz 3 cilt halinde yayımlanan "Özgürlüğe Uzanan Yollar" (1945-49), "Varoluşçuluk Bir İnsancılıktır" (L'Existentialisme est un humanisme, 1946) kitaplarını kaleme aldı.

Savaş Sonrası Sartre ve Varoluşçuluk...

İkinci Dünya Savaşı sona ermişti. Fransa aşağılanmıştı. Kültürel açıdan kahramanlara ihtiyaç duyuyordu. En azından Alman barbarlığına karşı cesurca direnmis insanları göstermek gerekiyordu. Picasso, sanatsal açıdan boşluk dolduruyordu. İspanyol olsa da... Sartre da edebiyattaki boşluğu dolduracaktı. Sartre için övgüler yükseliyor o, varoluşçuluğu basit terimlerle açıklayan küçük bir kitap yazdı. Kitabın adı tam isabetti: "Varoluşçuluk Bir İnsancılıktır" Herkes artık onu ve varoluşçuluğu konuşuyordu. Jean-Paul Sartre ise yanındaki sandalyede oturan Simon de Beauvoir ile Café de Flore'daki masasında, felsefe üzerine çalışmaya devam ediyordu. "Varoluşçuluk Bir İnsancılıktır"daki hümanizmi Sartre şu sözlerle anlatır:

"Bir kişinin insanlık hakkında hüküm vermesi kabul edilemez. Varoluşçuluk, bu tür yazgıları ortadan kaldırır: Bir varoluşçu, insanı asla bir amaç olarak görmeyecektir, çünkü insan hâlâ irade sahibidir."

Sartre'nin düşünceleri 1950'den sonragiderek siyasal bir kimliğe bürünerek, varoluşçuluk ve Marksçılık arasında bir orta noktada bulma çabasına dönüştü. Bu durum, 1960 yılında yayımladığı ve 750 sayfa bulan "Diyalektik Aklin Eleştirisi" başlıklı kitabında kendini gösterir. Sartre, bu çalışmasında Marksizm ile olan ilişkisini anlatır. Bu bağlamda kitlesel eylemler, tarihsel değişim, devrim gibi toplumsal ve siyasal konuları inceleyen Sartre, insanın özgürlük savaşımının gerek bireysel gerekse kolektif seçimler üzerine olduğunu düşünür. İnsan özgürlüğüne en önemli olduğunun aydınlatılması istenen ölçülerde varılmasıyla

olanaklı olduğunu savunur. Yani Sartre, 1960'lı yıllarda, insanın özgürlüğüyle aydınlanışı önünde maddi koşulların yaratılan engellerin nasıl ortadan kaldırılabileceği yönünde bir düşünce çizgisinden yürür. Aynı yıllarda Sartre, Fidel Castro ve Ernesto Che Guevara ile tanışmak için Küba'ya bir yolculuk yapar. Che öldüğünde de onu

"Bu çağın en mükemmel adamı"

sözleriyle anar.

Öz yaşam öyküsünü yazıya geçirdiği "Sözcükler" (Les Mots, 1963) kitabında Sartre, 'İnsana dair ne bilinebilir?' sorusunu ortaya attı. İlginç olansa Sartre'nin 1964'te felsefi ve politik yazıları için değil de Sözcükler adlı otobiyografisi nedeniyle Nobel Edebiyat ödülüne layık görülmesiydi. O ise kendinden beklendiği gibi Nobel Ödülü'nü reddederek şöyle dedi:

"Yazarlar, kurumların kendilerini bir kalıba sokmasına izin vermemelidir."

Sartre'nin düşünce biçiminin en belirgin özelliklerinden biri, okuyucularını mantıksal bakımdan olanaksız ya da kendi içinde çelişkili ifadelerle karşı karşıya bırakmasıdır denebilir. Bu da onu 'Açmazlar Düşünürü' olarak tanımlamalara neden olmuştu. Örneğin, 'İnsan hem olmalıdır, hem de olduğu değildir' gibi bir ifadeyle okuyucusunu öz, varoluş, değilme gibi kavramlarla başbaşa bırakır. 'Cehennem diğer insanları' diyen Açmazlar Düşünürü yaşamının son dönemlerinde sağlığı iyiden iyiye bozulsa da *Les Temps Modernes* dergisinde politik düşüncelerini paylaşmaya devam etti. Diğer taraftan da otoriteye karşı çıkan tüm sokak gösterilerinde öncü olmayı sürdürdü "Kadınlığın Hikayesi"nde Beauvoir, 60 yaşında 70'lerinde gözükken Sartre'nin artık gözleri iyi görmediği için okumaktan uzaklaştığını ve ona kitap okuma görevini üstlendiğini yazar. Sartre yazma tutkusunu gözlerine rağmen sürdürmeyi denese de bu konuda da Beauvoir'in yardımına ihtiyaç duyar

Gün geçtikçe sağlığını iyice kaybeden Sartre, 15 Nisan 1980 yılında 74 yaşında hayata veda etti. Dört gün sonra gerçekleşen cenazelerinde 25 bin kişi hazırlandı. Cenazesi en iyi çalışmalarını kaleme aldığı *Latin Quarter*'daki kafelerin önünden geçirildi.

Düşünceleriyle varoluşçuluk ile Marksçılık arasında benzer ilgi ve amaçlara dayalı olarak ortak bir düşünce yolu belirlemeye çalışmış, yazgı tasarından hareketle geliştirdiği özgürlük kuramıyla varoluşçu düşüncenin en ateşli savunucularından biri konumunagelmis Fransız Felsefeci, oyun yazarı ve toplum eleştirmeni Jean-Paul Sartre. Onu kitaplar aşığı yukanı böyle takdim eder. 20. yüzyıla damgasını vuran, Fransa'nın entelektüel keşiflerinin simgesi olan ünlü varoluşçu filozof Sartre, yaşamı boyunca konuşmalarında ve çalışmalarında bugün halen okunan birçok değerli düşünceye ve cümleye imza attı. Aralardan birisi şudur:

"İnsan özgürlüğe mahkumdur."

Var Olmak Bir Selfie/Özçekim Sorunu Mu?

BUKET UZUNER

Günlük hayatta "yaşamak", "hayatta kalmak" ve "var olmak" arasındaki farkları pek düşünmeden birbirlerinin yerine kullandığımız olur. Hâlbuki eşanlamlı değildirler.

Fakat bırakın günlük hayatın koşturmasını, yıllık hayatın geniş ve uzun yürüyüşünde bile durup, sözcükler ve anlamları üzerine düşünmeyi bir kenara bırakalı epey zaman oldu. Birçoğumuz hayatlarımızı sözcükler ve kavramlar yerine gülen ve ağlayan suratlı emoji'lerle ifade etmeye başladık. Hayır, birilerini iğneleyip, küçümsemek niyetinde değiliz. Bizzat ben de emoji ve kısaltmalar kullanan biriyim. Diyorum ki; yakın gelecekte romanlarda bile paragrafların kalkacağı, en uzun metinlerin tek satırlık cümlelerden oluşacağını söylemek artık bir kehanet değil

"Eğer Marcel Proust günümüzde yaşayan bir yazar olsaydı, Karl Ove Knausgaard gibi yazardı" demek, belki edebiyatçıları incitebilir. Belki de Knausgaard 19. yy'da doğsaydı, Proust gibi yazardı? Ancak itiraf etmemiz gerekiyor ki, kendimizi ifade ediş araçları, dil ve söz sanatı "kısa, hızlı, çok ben merkezli" bir yöne doğru evriliyor. Bir roman için övgü cümlesi olarak "Kavgam, dürüst ve ustaca çekilmiş bir 'selfie'" (John Collins) kullanılıyorsa, selfie/ özçekimden fotoğrafın anlamı ve çığınca yaygınlığını da durup düşünmemiz gerekiyor.

Neden insanlar sadece kendilerini bu kadar çok fazla önemsemeye başladılar? Hayatlarında ne yapıp, yapmadıkları değil de sadece varlıklarıyla neden böyle büyük ihtirasla ve bencille ilgilenmeye yöneldiler? Özçekim ne demektir?

Özçekime abartılı biçimde eğilimli olanların birbirlerine ne kadar benzer karakterler olduğuna dikkat ettiniz mi? Benimkisi sadece bir durum saptaması; artık kendimizi "kısa ve hızlı" ifade etmekle övündüğümüz, zekâmızı buna göre değerlendirdiğimiz bir döneme girdik. Üstelik insanın kendini bu değişimlerden uzak tutması veya koruması, hatta bunun getirdiğimizi kolaylıklar ve eğlenceye sırtını dönmesi de artık eskisinden daha zor. Kacak, saklanacak yer kalmadı! Kuzey Sahra'dan And Dağları'na dek aynı kültür, aynı markalar, aynı arama motorları...

Peki, bu yüzyılı kaybettik mi? "İzlen ve yavaş" değerlerin bedenimizde ve ruhumuzda ne kadar parladığını hatırladığımızı düşünüyormuyuz?

Öneğin bir insanı, bir hayvanı, tabiatın bir parçasını, bir romanı sevmenin aslında kısa ve hızlı yaşamamayaacağının farkına vardığımızda; belki de hayatımızı aslında hiç yaşamamış olduğumuzu anlayınca ne yapacağız?

Biliyorsunuz, ne kadar hızlı hazırlansa ve hızlı yense de yemekleri hazmetme süremiz son yüzyıllarda hiç değişmedi, hâlâ 300 yıl öncesindeki hızla hazmediyoruz. Gelecekte mide ve bağırsaklarımızın hızlı yaşamaya ve yemeğe uymak için evrim geçireceği kesin ama o yüzyıllara kadar bizler ne yapacağız? Sadece bedenimiz değil, "hızlı ve kısa" yaşamatarzına uygun olarak hızlı edinip, hızlı terkettiğimiz arkadaşlar, sevgililer, eşler ve hiç tanışmadan terk edilmiş komşular, "öteki" mahallelilerle kuramadığımız ilişkiler ruhumuz nasıl yalnız, umutsuz ve yoksul bırakıyor? Bozulan makinaları ve ilişkileri kullanıp-atmak yerine sabırla onarmaya çalışmamak, hangi yeni hastalıklara yol açıyor ve biz hâlâ "bu oto-immün hastalıklar da nereden çıktı?" aymazlığındayız. İşte eş anlamlı olmayan üç eylemi birbirinin yerine kullanmaktan başlayıp, geldiğim nokta bu:

Yaşamayı "hayatta kalmak" düzeyinden "var olmak" düzeyine çıkartmak için bunları hazmetmeden atlama-mak, anlamlarına kafa yormak, düşünmek, zaman ayırmak gerekiyor.

Çünkü insanın bireysel ve toplumsal olarak bağımsızlığı, sadece biyolojik olarak hayatta kalmasına değil, kendini zihinsel etkinliklerle zenginleştirerek var olmasına bağlı.

Bağımsızlığın başka dürist ve günahsız yolu yok.

Var olmak, hayatta kalmak ve yaşamaktan bu derece farklı bir eylem ve kavram olunca felsefecilerin daima en çok ilgilendikleri konuların başında gelmiştir.

Felsefe ve edebiyatın

"Felsefe yapma!" "Edebiyat yapma!"

deyimleriyle polemik kastedilerek küçümsendiği bir kültürde büyük felsefecilerin çıkmaması bir dil sorunu değil, tamamen özgür düşünce ve ifade meselesi olmuştur. Bu yüzden bizim kültürümüzün yetiştirip, dünya kültürüne miras olarak katkı vermesinden örnek veremeyeceğim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Ancak Nietzsche, Kierkegaard, Heidegger, Dostoyevski, Sartre gibi felsefeciler ve yazarlarla anılan varoluşçuluk(Existentialism) akımı, özellikle 20.yy'da dünyayı etkilemiş, ruh, öz, tin kavramları üzerine yeniden düşünmeye yol açmıştır. Hayata anlam yükleme sorumluluğunu siyaset, toplum ve binden çok bireye bağlayan bir anlayış, tartışmalar yol açmıştır. Konuyu merak edenler için Türkçe'ye çevrilmiş kitaplarla ulaşmanın kolay olduğunu da eklemek isterim.

Varoluşçuluk akımı dünya edebiyatını, doğal olarak Türk yazarlarını (bizden önceki kuşak) da etkilemişti. Yazmaya hevesli fen bilimci bir genç kızken elimde Sartre'nin "Bulanık" romanıyla dolaşıp, Attila İlhan'ın gülümsettiğini hâlâ unutmam. Şair, bizde yaygın olan

'sözel zekâ edebiyat ve felsefeyle ilgilenir, sayısal cıla edebiyat ve sanatla ilgilenmez'

yanlış yargısına karşıydı. Varoluşçuluk akımı o zamandan beri barıafazla soyut ve insana rağmen insandan yalıtılmış gelmiştir.

Günümüzde Trump'tan Putin'e ve diğerlerine uzanan popülist politikacıların iktidarlara geldiği ve fazla tüketim, açgözlülük, bitmeyen hırs-lar nedeniyle yükselen iklim değişikliği tehlikesi altında yaşıyoruz. Mucizelere inananlar için sorun yokamabu gidişat büyüktükler ve göç-lerin yaşanacağını gösteriyor. Bu dünya man-zarasında "var olmak" tüm canlılar için ne ya-zık ki, artık "hayatta kalmak" ve "yaşamak" düzeyine indirgenmek durumundadır. Var ola-bilmenin temel unsurları olan temiz hava, temiz su, besin, güvenlik ve korunak/konaklama ka-dar düşünce ve ifade özgürlükleri de tehdit al-tındadır.

Bu noktada, varoluşçuluk akımından 400 yıl önce asıl büyük soruyu soran Shakespeare'i anarak düşünmeye devam edelim:

"YAŞAMAK"

"HAYATTA KALMAK"

"VAR OLMAK"

**"OLMAK YA DA
OLMAMAK,
İŞTE ASIL SORU BU!"**

EŞ ANLAMLI DEĞİLDİR!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ERAY YASİN İŞİK

Annem beni yataktan erkenden kaldırdı. "Teyzende kaplanımız var, git al da gel." dedi. "Anne kap için oraya gidilir mi?" dedim. "Kayısı yersin ağaçtan yavrum" dedi. Bunu plastik bir kap için doğaçlama uydurmuştu. "Tamam ya!" dedim. Zaten en atarlı cümlem buydu. Evde salak demek bile yasaktı. "Lan" diye ne televizyon izleme cezası geliyordu. Annem bizi İngiliz Kraliyet Ailesi kibarlığında bir Lord gibi yetiştiriyordu. Eşek sadece bizim için bir hayvanken, onun oğlunu kastetmek ağza biber sürdürüyordu. "Gelirken marketten kırk yumurta al." dedi annem. Bir de kırk peynir istedi, "Yufka da al." dedi. "O da mı kırk olsun?" dedim, "Hayır o yırtık olacak." dedi. Anlaşılan annem defolu ama ekonomik bir altın günün planlamıştı

Teyzeme geldiğimde onun her zaman sormaktan sıkılmadığı, "Sen mi geldin?" sorusuna cevap versem kendime, vermesem ona ayıp edecek korkusu ile hep baş salladım. Kayısı falan da yoktu ağaçta. Teyzem hepsini toplamış reçel yapmıştı. Bir elimle kayısı reçeli sürülmüş ekmek, diğerine boş yoğurtkabi tutuşturarak beni geri yolladı. "Dolusu ne kadardı ki acaba annem boşu için beni bu kadar yordu?" diye düşünmeden edemedim...

Eve girmeden elimde boş yoğurt kabı ile annemin kırk dökkü siparişlerini almak için markete uğradım. Evgelediğimde annem çoktan una bulanmış, mutfak Hansel ve Gretel'in pastalı evine dönmüştü. Dikkatli baktığımda mutfak tezgahının üzerinde bana gülümseyen bir adet muz gördüm. Bu muz kırk bisküvilerle yapılacak olan pastanın ortasını süsleyecekti. Onu yemeksavaşı sebebi sayılıyordu. Annem pastanın kıvamını tutturacağından o kadar emindi ki, yedek ikinci bir muz almaya gerek bile duymamıştı

"Söylediklerimi aldın mı?" diye sordu. "Evet" dedim "Yumurtayı kırk bulamadım gelirken beni kırdım." dedim. Gülmedi, stresli olduğu anlar gülmezdi annem Vitrinden sadece desenlerini misafirlerin gördüğü tabakları ve fincanları indirirdi

Kısırlar yapıldı, börekler pişti. Ne peynirin kırk olduğu ne de yufkanın yırtıklığı fark ediliyordu. Annem bu işte gerçekten ustaydı. Kek kabını sırmaktan başka imalat kısmına girmem yasaktı

Önce Fazilet Teyze ardından diğer misafirleriyavaşıya-vaşgedildir. Sadece altırı günlerini geçirdikleri naylon çorapları ve bisküvileri kırk gün için kullanacak kombinlemiş bu ablalar, annemin yenihalisiz olarak

podium yürüyüşlerini gerçekleştirdiler. Benim ise yeni görevim çıkartmadan misafirleri saymak ve anneme net sayıyı bildirmekti. Sayım işleri nihayetce erince annem ayakta dolaşırken annem için beni evdendisiyolladı. İşte o anlar benim için bulunmaz bir fırsattı. Pencereden gözleyen bir annem olmayacağı için bu süre zarfında 'Coşkun' ile gönül rahatlığı ile oynayabilecektim.

Coşkun...

Annemin arkadaşlık yapmamı istemediği tek çocuktuk. Şu andüşününce ismine karşı bir antipatisi olması doğaldı... Gerçi annemin bahanesi, Coşkun'un çok küfür-lü konuşarak, ahlakımı bozmasıydı. Ben küftetmeye ya-banc; argoyu da 'aptal' seviyesinde bıraktığı için an-nemin bu kaygısını anlamıyordum. Hazır annem de "Ay-yiyyin Allah aşkına." kıvamına geldiğinde göredışardara-hat edebilirdim. Tabaklar bitmeden kimse annemin dik-katini dağıtamazdı. Hemen taş ile düzleştirilmiş gazoz kapaklarını da aldım, Coşkun'un yanına koştum. "Oy-nayalım mı?" dedim, "Ben ütmesine oynarım ama..." dedi. Ütmenin ne olduğunu da ondan öğrenmiştim. "Tamam... Ütmesine" dedim.

İlk atışta kapakları çemberin içinden çıkarmış ve ilk de-fa birini ütmüştüm. Fakat Coşkun kabul etmedi. Sonra-dan adının "mızıkçılık" olduğunu öğrendiğim eylemle şuan karşı karşıyaydım. Hile yaptığımı iddia edip tekraratmamı istedi. Kabul etmedim. Şimdi mızıkçılık sırası bendeydi Bu hakkımı kullanmadan kavgaya tutuştuk. Büyük bir heyecan içindeydim. Çünkü bu benim ilk kavgamdı. Ben bunun şaşkınlığıyla yaşarken o benim ağzımı burnumu kı-rıyordu. Karşılık veremeyeceğimden emin olunca elim-den yere düşmüş gazoz kapaklarımı aldım. Ben yerde ha-reketsiz neler olduğunu anlamaya çalışıyordum... Coş-kun ise bana aldırmadan giderken bir de "Nasıl s.ktim seni?" diyerek hayatımda ilk kez duyduğum bir eylem-den bahsediyordu. Ağlıyordum ama dayak yediğimden değil. Coşkun bana ne yapmış olabilirdi. Ağlayarak eve girdim. Kapıyı açan annem "Ne olduuu?" diyerek salo-na kadar peşimden koştu. Salonun tam ortasında çıkı-ra hıçkırığa ağlıyor, tabaklarınışıyran teyzelere aldırıy-or-dum bile. Annem "Ne oldu oğlum?" diye tekrarladı. Di-ğer teyzelerde konuşmam için beni teşvik ediyordu "Erkek adam ağlar mı?", "Ne oldu?" "Anlatbakayım" diyerek beni iyice gaza getirdiler ve birden patladım "Coşkun beni s.kti..". Bırcı bırcı konuşan teyzelerbirden sustu. Salonunda bu kelimenin anlamını galiba bir tek ben bilmiyordum. Sessizlik süpheye dönüştüğü an annemin "Niye duymadın kızım? Benim için ne hissettim, ani ve sert oldu. Biraz da kanattı..."

Biri "Coşkun kim?" diye sordu. Annem Coşkun'u ele vermedi. "Çocuk işte sokaktan duyup duyup geliyor" deyip geçiştirdi. Babam ise olayınüzereinegitti. Faili akşam evde sorduktaki soruları bana verdim. Birkaç ayamından çok kast ettiği durumu izahetti.

Mecazı da ilk böyle öğrendim.

Coşkun'la konuşmam iseartık kati suretle yasaktı. Sokakta hayatta kalabilecek kadar, tabi ki annemden gizli bir kaç kez de gördüm. En azından büyüdümdeartıkuzurme almıyordum...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranterey.org>

YASAK Elma

ECE GÜN

Tatlarını aldım
 Sevdikçe suyu akan kaynaklardan
 Seslerini duydum
 Tutunca kanıma kanışan uzuvlardan
 Dört bir yanda gezen melekler de
 Karışmadı bana
 Denemişler beni
 Yalan
 Eski, en eski zamanlara gidip
 Köklerime uzandım
 Kokularını aldım
 Koparınca burnuma yayılan havasından
 Güzelliği aklımı aldı
 Sürüp giden bir gerçeklik koşusunda
 Arkamakattım herkesi
 Uzadıkça uzadı yolumuz
 Yayıldıkça yayıldı
 Kökleri geçmişin
 Bugüne
 Tüm âleme kollarını açtı
 Parıldayan yüzeyini avucuma aldım
 Başımı avucuma götürdüm
 İçime çektim kokusunu
 Benim de başım döndü
 Döndü dünya
 Karanlık kuytulara
 Ateşin yanında cennetler kurduk
 Meleklerden uzakta
 Çok uzakta
 Zarflarda kokusunu sakladık
 Cennetten mi kovulmuşuz
 Döndü dünya
 Döndükçe parlayan yüzeyinden
 Kokusunu yaydı evrene dünya
 Evren kokuyu içine çekti
 Yine başı döndü tanrının

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Z A M A N

Muhakemesi

BAHRİ BUTİMAR

"Her güzel şey biter,
Her şey güzel bitmez!"

Diye sordum;
Ne alıp veremediğim yok şu benle?

-Hiçtir en mugalata yalanım
Diye çekildi çenem; öyleyse
Ne verip alamadığım var şu sizle,
-Sözle, gözle, ile tuz, buzla,

Yıkandı zaman
Kirlendi su.

Tuz, göz, söz ile siz!
Hangi ara kirlendiniz.

Vah kat kat kuşanan benliğiniz.
Ah heba; bir sözcük olaraksaydın ya,
Gömlüğüümüz en narin retina,
Tuz çıkarılacak yatağından senin
Çarşaf sızlacak yara,

Şu kirlenen su dahi yıkamaz sizi,
Çünkü aldıklarınız verdikleriniz efazla.

Bakmayın

Herkese farklı dokunur zaman,
Simdi kalkıp sinek kuşlarını soracaksınız,
Bense kaplumbağaları anlatacağım
Atların yelesinden fırtına biçip,
Fi zamanlı ejderhaları korkutacağım!

Fi Zaman'ından imiş ejderhalar
İnsan ki fi'den sıynalı beri,
Gırtlakta fütursuz bir ateş saklar,
Göğsünde kanlı-korunaksız bir zırh,

Dil ucu kızgın mızrak
Deler, geçer üzeniyi,
Nice sonra bir bulantı,
Çatlatır içten o korunaksız kalbi,
Böylece hayat kaldığı yerden merdiven altı

İşte onlar!

Zamana boyut biçip
Yürüyorlar; noktalama işaretleri durgun,
Oturuyorlar; masa en oturaklı nesne,
Konuşuyorlar; hiçbir şey anlatmadan...
Çay; buyur sen de gel,
Kahve; kırk yıllık hatır yok
Rakının bile daha çok...
Zaman; sittir git

Bir kadın,
Yüzünde apış arası bir ıslaklıkla,
Sokak sokak rimel döküyör
İçinden geçen bir hayalet kızarı gibi
Herkesin içinden geçiyor,
Geçiyor zaman, geçiyor duvar,
Geçiyor, geçmiyor.
Bir türlü geçmiyor,
Arkasından dökülen rimelleri yiyen adam..

Adam!
Milena'nın meme ucunu kemirmeyi hayal eden o böcek
Kafka besleniyormuş gibi her akşam,
Tok beyne iki cümle dava
Bilcümle düşünmeden,
Üşenmeden bu hazımsızlık tekrarı,
Politikancı Siyonist bir kelime olduğunu satıyor,
Yunanlılara ana avrat söverek...

Atıl olan her şey gerçek,
Batıl olan her şey yalan
Çeliğin bile haddine değil,
Bükülmeye yeltenmişse zaman.
Kurşun dökülüyor müphem baslara,
Kem göz yedi yirmi dört vardiyada, aman!
Sözde güzelleşecek dünya
-zaten hep güzel bir tarafla-
Dedik ki çarşaf sıziyor yara,
Hadi atom ve kimyasal bilimsel bomba
Ama neden Misket?
Hiç sordunuz mu, çocuk olmayanlara?

Benler, yani onlar, yani sizler
Zamana bırakalım
Ask doğursun kadınlar,
Susup durmadan aşk büyüsün erkekler,
Her şey çirkin bitmez,
Her çirkin şey biter...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

TAN KIZILLIĞINDAN ÖDÜN VERMEZKEN DÜŞMÜŞTÜK YOLA.

Üç beş nesildik,
sıkıştırıyorlardı bizi bir kaç vagona.
Soluksuzduk, havayeryüzünden pis.
Ses
Sizlikten çatlıyordu raylar
Kemerin demirleri fazla sıkılmış.
Hepimizin bir derdi vardı,
Amadüşünecek zamanımız yoktu.
Hepimiz bize biçilen rolün usta oyuncularydık.
Neyeni bir oyun yazdırdılar,
Ne de yazdıkları oyunda istediğimiz gibi oynattılar.
Modern zamanın köleliğiydi bu.
Esir pazarlarında olmasa da hepimizi satıyorlardı,
Biçtikleri bir fiyatımız vardı.
Zaman geçiyordu, oyun aynıydı.
Sadece bize ne yapacağımızı söyleyenler değişiyordu.
Yüzyıllar önce dönmeye başlayan bu çarkın,
Bayrak teslimini bekleyen sadece bir kaç dişiydik.

Duygularımızı bile düzene koymuşlardı.
Sevinçse sevinç, hüzünsenhüzün, öfkeyse öfke.
Sadece onların istediği kadar yapabiliyorduk.
Kurtulmayı denemeyi unutturmuşlardı bize.
Özgürlük, hattainsanlık eski bir rüya.
En tehlikeli insanlara dönüşmüştük;
Umudunu bile kaybetmiş, mağlubiyeti çoktan kabullenmiş.
Her gün beyaz yakasına tükürmek isteyen vardı,
Her gün ölüğüne tükürmek isteyen vardı.
Tüküren kaybolacaktı açlık nefesinde,
Hayatımızı sattık birbirbire, kann tokluğuna.
Özgürlüğümüzü sattık.

Ciğerimize dolmuş fabrika dumanlarıyla,
Sadece kaygılanmayı düşünebiliyorduk.
Kaçsak aramızda bırakacağımız çocukları
Ve onların kurtaramadığımız yarınları.

**O İÇİNDE HEP SUSTURMAK İSTEDİĞİN “ALIP BAŞINI GİTMEK” İSTEĞİ...
BELKİ DE HİÇ ALIP BAŞINI GİDEMEDİĞİNDEN.**

Çocukluğuma uyanıyorum. Burnumun ucunda yeni yıkanmış nevresimlerin yumuşacık kokusu... Minik ayaklarımı soğuk yorganların arasında gezdiriyorum. Odamın kapısı aralanıncayumurtalı ekmekekoksuiçeri uyanıyor. Heyecanlanıyorum. Çikolatalı kadar olmasa da yumurtalı ekmeğe de bayılırım.

Bir Pazar sabahı daha kahvaltı soframızdan mutlu aile sesleri yükseliyor. Artık sütü şekersiz içmeye başladığım yıllardayım. Babam kilo problemlerine küçük yaşta engel olmak gerektiğini söylüyor. Zaten fazla şeker dişleri de çürütüyormuş. Güzel bir kız olmak ne kadar zor diye geçiriyorum içimden ama hayatı istediğim gibi yaşamayı güzel görünmeyetercih edermişim gibi hissediyorum. Kaç kilo olursam olayım, salıncakta kendime sallanabiliyorsa yeterince zayıfımdır. Saklam-baş oynarken koşabiliyorsa güçlüyümdür. Oyun oynarken eğleniyorsa mutluyumdur.

Oyun oynarken... Mutlu muyum?

Yumurtalı ekmeğimi kemiriyorum biraz. Babam o sırada televizyonun kumandasına uzanıyor. Birazdan televizyona dalıncaya ne aramızdansa oynutulacak. Sırf bu yüzden haberleri sunan mıymıntı spikeri sevmiyorum. Dışarıya çıkmam gerektiğini söyleyip sofradan hızla kalkıyorum. Babam herkesiniyemeği bitince hep beraber kal-kacağımızı söylüyor. Annem ise yumurtalı ekmeğimi ısı-rıp bıraktığım için şaşkın. Yemek istemediğimi söylüyö-rüm. Daha da şaşırıyor. Bazen duvarlar üstüne gelin-ce oturduğum yerde kalıyorum. Bunu anlamıyorlar çünkü onlara yaşadıklarımdan ve hissettiklerimden hiç bahsetmiyorum. Dışarıdan çocuk sesleri geldiğini söy-lüyorum. Sokağa çıkıp oyun oynamalısın. Hava çok so-ğuk ve sokakta kimse yok diye izin vermiyorlar.

Ağlayıp sızlanıyorum. Hep birlikte pencereden dışarı bakıyoruz. Yine sokakta kimseyi göremediklerini söylüyorlar fakat ben şu an dünya üzerinde birilerinin daha benim gibi oyun oynamak istediğinin farkındayım. Dışarıda olduklarından eminim çünkü evde mutlu olmayan birileri mutlaka vardır.

Atkımı boyunuma dolayıp botlarımı ayağıma geçiriyorum. Babam zorla ikna olup montumu giydirdiği. Annem hata dışarı çıktığım için kızgın. Üşüteceğimi söylüyor. Sonra çocukları parkta bulamazsam evde dönmemi tembihliyor. Sokaklar çok tehlikeliymiş gibi davranıyorlar. Halbuki bazen her yer çok tehlikeli olabilir. Kapı a-
ralarınıcahemem koşmayabaşıyorum. Parklara ve sa-
lınclara doğrualabildiğine koşuyorum. Kollarımı açıp
gökyüzüne bakıyorum. Birkaçkez sendeliyorum fakat
hic durmuyorum.

Sonra kocaman bir silah sesi patlıyor, yere düşüyorum. Arkamda inceden bir sıcaklık hissediyorum.

Sanitumyine solumda <https://rantey.com>,
Hem de cocukludum tarafindan.

BEDELSİZ ÖZGÜRLÜK

“Birileri bağlı olduğu sürece özgürlük, gücün kendisidir.”

1998 Yapımı “You’ve Got Mail” filminden;

“Bence Starbucks gibi yerlerin var olma nedeni, ömründe bir tek karar veremeyen insanları bir fincan kahve içmek için 6 karar vermek zorunda bırakmaktır. Uzun, kısa, sütü, sade, kafeinli, kafeinsiz, az yağlı, yağsız vesaire ... Böylece kim olduklarını ve hayattaki amaçlarını bilmeyen insanlar 2.95 dolara sadece bir kahve almakla kalmıyor aynı zamanda kendini tanımanın müthiş huzurunu duyuyorlar.”

Eğer her insan eşsiz ve özgür iradesini kullanarak kendi amaçlarının peşinde koşuyorsa, düzene uygunluk nereden geliyor? Sosyolojik bir perspektifte bu sorunun cevabı; kültür, otorite, güç, sınıf, toplumsallaşma ve ideolojilerde gizlidir. Bireylerin özgürlüğünü içsel ve dışsal birtakım eğilimlerle sınırlandırıldığını savunan Bauman kitabında, Özgürlüğün ve onun bileşenlerinin insan türündeki belirleyiciliğini irdeliyor. İçsel (kültürel) ve dışsal

(çevresel) eğilimleri imkânlarla açıklıyor. Sonuçta bir şeyler yapabilmek için imkanlara ihtiyaç vardır. Özgür bir birey olarak dünyayı dolaşmak isteyebilirsiniz ama paranız yoksa bu mümkün olmayabilir. Ya da bir köyde yaşıyorsanız sizin için şehirde bir sinema filmine gitmek bulunduğunuz çevrede tepki toplayabilir. Bu noktada özgürlük, bizim dışımızdaki sosyolojik durumların ve kültürün herkeşçe farklı yorumlarıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://fanley.org>

Özgürlük arayışında birey toplumdan uzaklaştığı anda belirsizlik ve yalnızlıkla mücadele etmek zorunda kalır. Otoritenin baskısından duyulan nefret yalnızlık korkusuyla dengelenir ve kişi kendi yolunu çizmekte yola çıkmaya korkabilir. Yani insan özgür olmak ister ama bedel ödemek istemez. Kitapta, özgürlüğün bu gerilimli iki ucunun günümüz toplumunda "Tüketici Pazar" dediğimiz mevcut sistemle izole edildiği üzerinde duruluyor. "Tüketici Pazar" tam bu noktada bireye çıkış kapısı açıyor; belli koşullar sağlandığında vesistem içinde istenilen konum alındıktan sonra farklı ihtiyaçlara özel farklı seçenekler sunarak hem bireyin kendini özel hissetmesini sağlıyor hem de toplumsal onayı da tedarik ediyor.

Yani siz moda diye tabir edilen akımda farklı bir model seçerken toplumda tek kalmaktan korkmuyorsunuz çünkü "Tüketici Pazar" bunu çeşitli yollarla topluma kabul ettirmiş oluyor.

Yukarıda alıntı yaptığım filmde, şehir insanının kendini özgür ve özel hissetmesini sağlayan sistem bir cafe üzerinden anlatılmış. Bu şekilde toplumsal sistem içine yerleşmiş "Tüketici Pazar", farklı ve ulaşabileceğiniz alternatifler sunarak sizi özgür bir birey gibi hissettiriyor. Hatta size "model kimlikler" çıkararak sizi kendi kimliğinizi arama derdinden de kurtarıyor. Sadece önünüze sunulanlardan size uygun olanı satın alıyorsunuz. Kısaca modern özgürlük, x mağazasından alınan ürünle günümüzün en önemli otoritesinin saygınlığından pay almaktır. Buna "tüketici özgürlüğü oyunu" denir

Modern toplum güvenliği ve özgürlüğü sağlayabilmek için bilinçli önlemler almaya yönelir. Bu önlemler insan davranışının yönlendirilmesi ve toplumsal kontroldür. Bauman da Jeremy Bentham'ın Panoptikon modelini ele alıp, bu tarz bir sosyal ilişki (gözlemci- gözlenen) oluşturularak insanların kontrol edildiğini anlatıyor. Bu sosyal ilişki koşulları toplumdan beklenen amaca göre şekillenir. Eğer eğitim yolunda bir yarışa sokulacaksa birey, gözlemci uygun toplumsal koşulları oluşturup bireyi ortaya yerleştirir. Her hareketin izlendiği, işe yarayan hareketin ödülle yaramayanın ise cezayla (psikolojik dışlanma) cezalandırıldığı bu sistemde birey çıktığı yolda izlendiğini bilmez.

Sadece önünüze sunulan imkanların fazlalığına bakarak kendi özgür iradesi olduğunu düşünür. Halbuki kendi seçimi olmayan bir eylemeye yönelik alternatiflerdir karşısındaki. Bu sistem bireyin çemberin dışına çıkıp kendi iradesini kullanmasının önüne geçmek için bariyerler ve güven aşılardır. Yani siz sistem dışına çıktığınızda özgür hissetseniz bile güvende hissetmezsiniz. Yine 1998 yapımı bir film olan "Truman Show"da bu konu ironik bir şekilde işlenmiştir.

Bauman, kitabında özgürlüğün toplumsal kökenini incelerken; özgürlüğün zamanla değişen ve şekillenen anlamı üzerinde duruyor. En eski anlamıyla Özgürlük; bir "insanlaştırma edimi" olarak, güçlü olana karşı diğerlerinin mücadelesinin ve değişimin anahtarıdır. Modern anlamda ise; bireysellik ile market ekonomisini içerir. Evrenselliğe dayanan ama iç dünyaya ait olan bireysellik modern özgürlüğün en temel çıkış noktası ve kaynağıdır.

Kitabın 2. Bölümünde ele alınan bu tarihsel süreçte Bauman, özellikle Ortaçağ'daki özgürlük anlayışına atıfta bulunuyor ve modern özgürlükte bireyin eylemlerini neden sonuç ilişkisine oturtuyor.

Son bölümde Aldous Huxley ve George Orwell'in toplumsal dönüşüme yönelik çizdikleri farklı senaryoları aktaran yazar; özgürlüğün, bazı insanların diğerleri için belirlediği bir şey olduğu üzerinde duruyor.

François Rabelais'in "Gargantua" isimli kitabındaki meşhur yer olan "Theleme"nin kalın duvarlarına da değinerek, tüketici özgürlüğüyle örgütlenen bir toplumun kendi içindeki kırılganlığına ve yanlışlarına ayna tutuyor.

Bir yanda yalnızlık ve belirsizlik, diğer yanda baskı ve itaat. Özgürlüğün varoluşumuza değer katan anlamı ile varoluşumuza ihlal ettiği anlamının ayrışması bizi sürekli aynı noktada tutuyor. Gördüğümüze nüfuz edemiyor, elde ettiklerimizle yetinmiyoruz. Aradığımız şeyin sandığımız şey olmadığını ne zaman fark ederiz bilinmez.

"İnsan nasıl bir kutuda oturabilir ki?"

diye soran Dersu Uzala'nın şaşkınlığı gerek şekilde, yalıcılığa başlayıp içimizdeki 'öz'ü keşte edilebilmemiz için.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteley.org>

Utkay Özcan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

**Joseph K., otuz yaşında bir gençti.
Sabahın erken saatinde henüz,
yataktayken kapısı çalındı.
Gelen iki kişi onu tutuklayacaklarını söyledi.
Joseph K.'yı tutuklamaya gelenler
Joseph K.'nın ne suç işlediğini ve
kanunun hangi maddesine göre
tutuklanacağını ve yargılanacağını bilmiyorlardı.
Joseph K., suçunu anlamak için çırpındı.
Ama suçunun ne olduğunu kimse ona söylemedi.
Mahkemesi belirli yerlerden uzaklarda
berbat yerlerde ve şartlarda başladı, yürütüldü.
Yargılama sırasında hiç de beklenmedik
zamanlarda saray görevlilerinin
mahkeme salonunda olduğu görüldü.
Hiç kimse işin iç yüzünü anlayamadı.
Yargılama yıllarca sürdü.
"Suç belli değildi."**

Franz Kafka, Dava

EMRE POLAT

Rıdvan, çalıştığı yerde büyük olasılıkla kendisini gerçekten dinleyen tek kişinin, Ruhi'nin yanında idi. Masaya az evvel koyduğu kağıt parçasındaki resmi işaret ederek heyecanla ve bir o kadarda keyifle anlatmaktaydı

"Burada da departman müdürü İrfan'ın mezanin üzerinde piknik yapıyoruz."

Az evvel güç belacıktığı bir toplantıdasıkıntıdan karaladığı resim onu eğlendirdiği kadar Ruhi'yi etkilemiş benzenmiyordu. İşin aslı Ruhi'nin henüz, herhangi bir şeyden etkilendiğini görmemişti. Eksi üçüncü kattaki küçük odasında sandalyesi, masası, ortalamanın üzerindeki göbeği ve Rıdvan'ın nereden geldiğini hiç anlamadığı evrakları arşivleyip yerleştirdiği raflarıyla oturur, kimseyle konuşmazdı. Sadece Rıdvan geldiği vakit kafasını kaldırır, ufak bir baş hareketiyle selamlar, işine kaldığı yerden devam ederdi. Şirkette ismini bilen yoktu, Rıdvan da bir defasında hayal meyal gördüğü kimliğinden seçebilmişti ismini.

Gün içerisinde ne zaman bir boşluk bulsa soluğu bu rutubetli odada alır, kimi zaman insanları çekiştirir, sistemi eleştirir, kimi zamansa hayatın manasızlığından bahsedene konuşmalar yapardı filozof edasıyla. Şanslı gününde Ruhi'den baş hareketiyle de olsa onay alırdı. Bugün Ruhi'de daha önce hiç farketmediği bir gerginlik seziyor olsada cevap alamayacağını bildiği için sebebini sormadı. Çizdiği diğer resimleri göstermekten vazgeçti. Onu orada işiyle baş başa bırakarak görev yerine döndü, mesaisi bitmek üzereydi.

Ertesi gün, herhangi bir gün gibi başladı Rıdvan için; asla sonuca ulaşamayan ve bir başka zamana tekrarlanmak üzere sözleşilen toplantılar, başarısızca söylenen yalanlar, yöneticilerden hiç boş övgü sözleri... Yoğunluk azalır azalmaz Ruhi'nin yanına imrek için merdivenlere yöneldi. Ah Ruhi'de olmasa ne yapardı, nasıl rahatlatabilirdi kafasını şu sevimsiz ortamda. Asansörde zoraki sohbet mekuru kalmamak için mümkün olduğunca çok merdivenleri kullandı. Bu defa da öyle yaptı. Son kata geldiğinde bir engelle karşılaştı, merdivenlerin tam bittiği yere zincirle örülmüştü. Altından geçmek için epey eğilmek zorundakaldı. Zincirleri de atlattıktan sonra raköşeyidönüp yoluna devam etti. Nihayet Ruhi'nin odasına vardığında, aslında varamamış olduğunu fark etti. Odanın olmasigereken yerdeduvar vardı.

Gözlerini sıkıca kapadı, bir iki saniye bekledikten sonra tekrar açtı. Duvar halen yerindeydi. Etrafına göz gezdirmek durumunu kavrayamadı. Bir an için Ruhi'nin odası değil, başka bir odanın kapısını açmıştı. İçindekileri gördü.

"Benim adım Ruhi değil seni aptal herif!"

Rıdvan hayatı boyunca yaşadığı sayısız yumruğudüşündü, bu içlerinden ağır olmaları olacaktı ki aradan beş dakikageçmesine rağmen etkisinden halen kurtulamamıştı. Aval aval elindeki kağıda bakmaya devam ederken arkasından gelen sesle irkildi.

"Tebrikler! Yürek tentebrikler beyefendi. İki milyon yıllık organizasyonumuzda ilk defa bir çalışanımız istifa etti. Aktif olarak çalışmakta olduğumuz sayısız gezegeni ve dolayısıyla habitatı düşünürsek, sizinki bir başarıdır. Hem de muazzam bir başarı. Ben de bu başarının mimarıyla bizzat tanışmak için işimi gücümü bırakıp sizi bulmaya geldim. Beni henüz görmüyor olsanız da yakında göreceksiniz. Merhaba, ben Raporcu Organizasyonu İkinci Sektör Baş Raporcusu Rimmey."

Bırakınsesin kaynağını görebilmeyi, geldiği yönü dahi kestirememiştir Rıdvan. Tavana doğru bakarak konuşmayı uygun gördü.

"B...Ben Ruhi'nin yada adıyla herne haltsa benimle vakit geçirmekten hoşlandığını düşünüyordum."

Ses daha da kuvvetli bir şekilde devam etti.

"İşte bu konuda yanılıyorsunuz beyefendi, hem de tahmin edemeyeceğiniz kadar çok. Her neyse, lütfen uzatmanın manası yok. Şimdi sizinle İkinci Sektör genel merkezine ufak bir yolculuk yapacağız. Hemen şimdi."

"Kusura bakmayın ama bunun mümkün olduğunu..."

Rıdvan cümlesini tamamlayamadan çevresini parlak mavi bir ışık sardı. Öncesinde göbekdeliğine kannıcalanma hissetti, sonrasında da bütün vücudunun bu noktaya doğru çekildiğini. Çok sonraları göbekdeliğinin vücut ağırlığının merkezi olduğunu, mekanlararası seyahatesnasında da vücudunun tüm ağırlığının bu noktada toplanıp harekete geçtiğini öğrenenecekti. Kütlesitekrar bir noktada belirlediğinde halen yukan doğru bakıyordu.

Bir yandan yolculuğun, eğer buna yolculuk denilebilirse rahatlığı ve henüz tariflenemediği histen ötürü gelen istemsiz öğürmeleri bastırmaya çalışırken, diğer yandan gördüklerini anlamlandırma uğraşındaydı.

Kafasını geriye atmış vaziyette baktığı noktanın masmavi olduğunu ve bu noktanın bir an önce kendisine ulaşacağını düşünüyordu. Ancak dikkatlice bakıldığında havalandırma boşluğu olması muhte-

mel delikler gözüne ilişti. Basbayağı kapalı bir yapının içeri-sindeydi. Maviye boyanmış tavanın yüksekliği en az bir kilo-metre olmalıydı, belki daha da fazla. En sonunda gözünü ta-vandan alabildiğinde çevresindeki, daha doğrusu hemen he-men baktığı her yöndeki insanlar dikkatini çekti. Bunlar gi-zemli sesin bahsettiği sektörün çalışanlarıydı besbelli. Çünkü her biri tipki Ruhi gibi sadece ama sadece önüne bakıyor ve dökümanlarla ilgileniyordu. Kelimelerin tarifinde yetersiz ka-lacağı, üstü kapalı, zemininden tavanına kadar insanla dolu devasa bir amfî tiyatronun tam merkezindeydi sanki. Kimbilir kaç kişiye bakmaktaydı tam şu an?

"Yirmi milyon Rıdvan Bey, tam tamına hem de!"

Rıdvan'ın bu defa yönü belli olan sese ilk tepkisi, dehşet i-çinde elleriyle kafatasını örtmek oldu. Akli sıra düşünceleri-nin çalınmasını engelliyordu. Bu vaziyette sese doğru dön-düğünde ellili yaşlarında, kır saçları özenle taranmış bir adam-la karşılaştı. Yaşına rağmen oldukça dinç görünüyordu. Giy-diği şık, siyah takım elbisenin de bunda etkisi vardı elbette.

Rimmey yatıştırıcı bir ses tonuyla devam etti.

"Telaşlanmayın lütfen, gezegeninizdeki sözde akıllı yaşam formlarından binlerce yıl ileride de olsak, henüz zihin oku-ma becerimiz yok. Bilim adamlarımıza göre de asla olma-yacak."

Omzunu silkti ve daha canlı bir şekilde konuşmasını sürdürdü.

"Neyse, konumuza dönelim. İkinci Sektör'de yer alan her gezegen için bir çalışanımız mevcut. Diğer bir deyişle yir-mi milyon kişi bu kubbe altında çalışıyor. Her biri aynı an-da hem burada, hem de görevli olduğu gezegende yer al-makta. Peki ya ben sizi neden buralara kadar getirdim dersiniz?"

diye sordu iki elini yana açarak.

"Sinir bozucu biri olduğunuz için mi? Hayır. Asıl sebebi, gezegeninizde görevli çalışanımızı görebilmiş olmanız. Hem de her seferinde!" Bu duruma halen şaşırdığı mimiklerin-den belli oluyordu. "Hangi önlemleri alırsak alalım, ne ya-parsak yapalım kendisini görmeyi başardınız. Bu da bizde sizi daha detaylı inceleme isteği doğurdu. Korkarım ki içi-nizi açmamız gerekecek Rıdvan Bey, laboratuvarıda görüş-mek dilediyle."

Rimmey son sözünü tamamlar tamamlamaz başını öne eğ-di ve sanki az önce biriyle diyalog içerisinde değilmiş gibi elindeki dökümanları incelemeye başladı.

Rıdvan var gücüyle itiraz çılgınlığına başladı, ancak tamam-layamadan göbek deliğine doğru çekilmeye başladığını hissetti.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Tarçın

S.NURERGÜN

"Bir fincan biberiye alabilir miyim lütfen?"

diyerek siparişini vermişti Reyhan. Biberiye çayını da biberiye çayını ilk kez tattığı bu kafeyi de çok seviyordu.

Migreninin tuttuğu bir gün, Teknik Çizim dersini ekip zor atmıştı kendini bu kafeye. "Tarçın" isimli bu kafe, öğrenen tarafından en çok tercih edilen kafeydi. Üniversiteye yakın oluşunun yanı sıra, her mevsim hazırladıkları bol tarçın, bol ceviz parçacıklı salebin kokusu, ta dersliklere kadar ulaşır, kampüste bulunan tüm canlılar mest ederdi Migreninin tuttuğu o gün Reyhan, sıklıkla kullandığı arkadaşları tarafından çok bağenilen bandanasını saçlarından çıkarmış ve sıkıca alına bağlamıştı. Tarçın'ın en tenha masasına yerleşerek bir müddet kafasını masanın üzerine koyup öylece beklemişti. Öyle ki, sipariş almaya gelen Serdar'ın seslenişlerini duymasına rağmen cevap verecek takati kendinde bulamamış ve sağ elini iki yana sallayarak bir şey istemediğini anlatmaya çalışmıştı. Aslında tek istediği eve gidip uyumak ve şu migren ağrısından kurtulmaktır kampüsten çıktığında. Fakat iki dolmuş değiştirip evine ulaşması ve tüm ışıkları söndürüp yorgun kafasına çekecek uyuması o an için pek de olası görünmüyordu. Aslında, şu an masadaki ergenlikten çıkamamış birinci sınıf öğrencileri biraz sussa pekâlâ bu masada da uyumaya çalışabilirlerdi.

Ne kadar vakit geçtiğini anlayamadan, kafasını yavaşça kaldırıp etrafına bakındı. Yan masadakilerin gitmesi, müziğin değişmesi dışında çok da bir farklılık yoktu etrafta. Ha birde masanın üzerindeki biberiye çayı dışında.

*"Bir çay kaşığı migrene çare,
Konsantrasyonu artırır hem de,
Tarçın kafeden sevgilerle,
Karşınızda o çay, biberiye."*

Yazan notu okudu önce Reyhan. Migreni izin verseydi kocaman bir kahkaha atardı ama sadece ufak bir tebesümle yetinerek etrafına bakındı. Kendisiyle göz göze gelen kimse olmadı. Projeçantasından malzemelerini çıkarıp ödevini yapmaya başladığında biberiye çayını çoktan bitirmişti. Sonraki günlerde de fırsat buldukça Tarçın'a git-

meye başlamıştı Reyhan. Zaman zaman arkadaş gruplarıyla gelse de, yalnız gelmeyi tercih ediyordu çoğunlukla. Çünkü yalnızken geldiğinde verdiği siparişlerde, hep tatlı bir not buluyordu fincanının yanında.

Bir keresinde telaşla gelip ödevini yapmaya koyulmuştu Tarçın'da. Tasarım dersi öğretim üyesi drape ile ilgili bir çizim ödevi vermişti o salı gününe. Reyhan'ınsa tamamen aklından çıkmıştı bu ödev. Ders öğleden sonraydı. Sabah erkenden gelip unutkanlığına kızarak söylene söylene bir şeyler çizmeye koyulmuştu. O kadar dalmıştı ki çizime, yine bir notlagelen çayını çok geç farketmişti. Kim, ne zaman getirmişti, anlayamadı. Üstelik geldiğinden beri sipariş vermeyi bile unutmuştu. Kendiliğinden gelen bir çaydı bu. Hemen notu okumaya başladı merakla

*"Değil mi ki insan unuttur,
Bazen unuttur da avunur,
Sende bugünkendine birşans ver,
Zerdeçal seve seve unutkanlığına derman olur."*

Ne güzel bir kalpti bu böyle? Ne kadar düşünceli sözlerdi bunlar? Meraklı gözlerle etrafı taradı Reyhan amayine kimsecikler yoktu ortaakta, kafedeki müşterilerden başka. Gidip bu güzel kalpli insanı bulmaya karar vermişti Reyhan. Tam ayağa kalkıp bir adım atmıştı ki vazgeçti. Ya gidip öğrenince işin büyüğü bozulursaydı? Ya bu güzelim notlar gelmemeye başlarsaydı? Aniden vazgeçti ve oturup çayının tadını çıkararak harika bir çizim ödevini tamamladı.

Bu kafeye gelmeye başladığından beri yeni yeni bitkiler, baharatlar öğrenmişti Reyhan. Kakuleli kahve, damla sakızlı çay, defne yapraklı ilhamur... Hepsini de çok sevmişti. Üstelik çizimlerinde, ödevlerinde ilham kaynağı olmaya başlamışlardı. Sonbahar teması üzerine tasarladığı gömlekte defne yapraklarına yer vermiş olması, finalden 100 puanla geçmesini sağlamıştı.

Soğuk bir kış günü, ders arasında yine Tarçın'a gelmişti Reyhan. Boğazi çok şişmişti. Kuru kuru öksürüyor, silmekten kızamıştı bununun akıntısı hiç durmuyordu. Kulaklığını takip köşede, cam kenarındaki masaya oturdu. Hava gerçekten soğuktu. Bu soğukta dışarıda kalan canlılar düşün-

meye başladı. İçi cız etti. Ayakkabısı, montu olmayan çocuklar, evsiz aileler, sığınacak bir barakası olmayan kediler, köpekler... Onlara sahip çıkıp yardım eden insanlar... Ya da hiç umursamayıp siccak arabasına binerek sıcak evlerine doğru yola koyulan insanlar... Şu vicdan denen şey, her bedende bulunmuyordu maalesef. Keşke marketlerde satılan, kolaylıkla ulaşılabilecek bir duygu olsaydı. İhtiyacı olanlara alınıp hediye edilebilirdi. Bazı insanların ne kadar da ihtiyacı vardı. Akan burnunu silmek için peçeteye uzandığında bir fincan çayı onu bekliyordu yine.

*"Öksürüktürgelir geçer,
Kendine dikkat et yeter,
Fesleğen bu, seni iyi eder,
İnsanın kalbi hasta olmasın aman,
İşte o hepsinden beter."*

Balı, karabiberli, hastalığına derman bir fesleğen çayı ile ruhuna deva bir not masanın üzerindeydi işte. Bir yudum

aldı çayından. O bir yudum bile kendini dahaiyi hissetmesine yetti. Reyhan, ikinci dönemin bittiği son gün, Kırşehir'e gitmeden önce yine uğradı Tarçın'a. "Bir fincan biberiye alabilir miyim lütfen?" diyerek siparişini vermişti. Siparişlerinin yanında gelen notları bıraktırmıştı Reyhan. Tam 14 tane notu vardı çantasında. Bugün 15. eklenir mi merakıyla hem de yaz tatilinde özlem duyacağını bildiği için küçük bir veda amacıyla gelmişti. Biberiye çayı, yanında notu ve bir demet lavantayla gelmişti masasına.

*"Bu Tarçın'a veda değil,
İşte yeter ki notlar hep gelir,
Lavanta aşkın kokusudur,
Özlemek de sevdaya dâhil."*

Reyhan mutlulukla etrafına bakındı. Mutfak kapısı aralığının kendine bakan bir çift gözün sahibini gördü, göz kırptı. Her bitkinin, her baharatın muhakkak ki birden çok faydası vardı insanlık için. Reyhan'ın en çok "sevdaya" iyi gelen bir yanı vardı.

Müstesna Bir Delinin Ardından

KAAN MURATYANIK

İKİ YIL EVVEL, KASIM 2014.

Kitap fuarına yürüyorum. Sulusepken kar yağıyor. İmza gününe gecikmişim. Alelacele kapıdan giriyorum. İmza yapacağım salona doğru yöneliyorum ki, karşıma bir adam fırlıyor. Nefes nefese kalmış gibi. Altını aşmış, kareli koyu bir pardösü içinde cız mı cız. Gözlerime bakıp *'Turist Ömer'* selamı veriyor. Boğazını temizleyip;

"Çiçek evladım! Oğuz Atay Beyefendi'nin imza etkinliği nerede acaba?"

diyesoruyor. (Yüzünde bitimsiz bir saflık) Gözlerim fal taşı gibi açılıyor. Adamı süzüyorum baştan aşağı. Koltuk altında *'Tutunamayanlar'* ve çocukluğumda mahalle bakkalasında tesadüf ettiği *'misafirlik'* madlen çikolata kutusu... Evvela bu resimli romanlardan çıkma amcamın benimle dalga geçtiğini düşünüyorum. Fakat kararlı-telaşlı haline bakıp kendimden ve dahi şimdiki zamandan şüpheleniyorum. *'Elli yıl evvelki bir kitap fuarına ışınlanmış olabilir miyim?'* diye geçiriyorum içimden. Ama yanımızdan geçen 2014 model hanımlar, beyler şüphemi öldürüyor.

Kafam bulanıyor. *'Çok geciktim.'* Diyorum içimden. Amca gözlerimin içine dolu dolu bakıp bir yanıt bekliyor. Hevesini kırmamak adına ve fakat kendi sesimi yadrgayarak; *'2. Salonda amcacım!'* diyorum. Adam *'Turist Ömer'* selamını verip uzaklaşıyor. Ben de imza salonuma koşuyorum.

İmzaya başlamamın üstünden takriben iki saat geçiyor. Kuynuğun en sonunda o adam... Betim benzim atıyor, utaniyorum. Amca başıyla tatlı bir selam verip imzalamam için kitabımı uzatıyor. Zoraki gülümseyerek imzalıyorum. Sonra da *'Tutunamayanlar'*ı. Hastalıklı sesiyle;

"Çiçek evladım. Biraz önce Oğuz Atay Beyefendi'nin yıllar evvel hakkın rahmetine kavuştuğunu, imza gününe gelemeyeceğini üzülerek öğrendim. Ruhuna bir Fatiha okuyarak kapıdan çıkarken duvarda senin fotoğrafını gördüm. Sonra da burada buldum kendimi. Sana zahmet *'Tutunamayanlar'*ı da imzalayver sevabına..."

Sessiz sedasız imzalıyorum. Amca koltuğunun altından madlen çikolatayı çıkarıp bana uzatarak ekliyor; *"Bunu da Oğuz Atay Beyefendi için getirmiştım, naçizane. Size kismetmiş."*

Gözlerim doluyor. Amcaya ismini sorup, vakti varsa kendisine kahve ısmarlamak istediğimi söylüyorum kabul ediyor. On beş dakika sonra fuarın kafeteryasındayız. En başta sıcak bir sessizliğin içinde kahve-lerimizi yudumluyoruz. Sonra Çınar Amca anlatmaya başlıyor;

"Tesadüfen gördüm bu kitabı vitrinde. Yıllardır hayatı kurduğum hayata başlamamın ilk haftasıydı. Pek mutluydum. Emekli olmuşum. Tek yapım akşamları Raziyle sıcak evimizde oturup televizyon izlemek, gündüzleri kredisini yeni bitirdiğim bahçe katı evimin arkasına ektiğim çiçeklere bakmaktı. Ama kader işte; Raziyle bir gece rahatsızlandı ve kurtuluşu olmayan bir illete yakalandığını öğrendik. Perişan olduk. Uzatmayayım. Onun ilaçlarını alıp eve dönerken gördüm kitabı. Adını pek sevdim. Ben de *'Tutunamayanlar'*dan olmalıym dedim, içimden. Alıp eve götürdüm kitabı. Raziyle hasta yatağında yatarken bir yandan kitabı okudum; bir yandan da Raziyle baktım. Kitap bittiğinde içimdeki çiçekler sulandı sanki. Hiçbir şey anlamasam da pek sevdim kitabı. Kitap hakkında yığınla soru yazdım kâğıda. Mesela bu kitapta ne anlatmak istemiş yazar? İşte hem Oğuz Atay Bey'e kitap için teşekkür etmek, hem de ona sorularımı sormak için kaktım buraya geldim bugün, sonrası malum..."

Çınar Amca ile o günden sonra sık olmasa da görüşmeye, birçok konuda sohbet etmeye başladık. Nasıl müstesna bir deli olduğunu, billur kalbinde uçsuz bucaksız sokak lambaları yandığını gördüm.

Fakat hem kendi sağlığının hem de eşi Raziye Teyze'nin sıhhatinin günden güne bozulması çiçek temalı sohbetlerimize diken oldu. Geçen yıl Raziye Teyze'yi kaybetmemize mukabil Çınar Amca da aklını kaybetti. Artık beni tanımıyor, onu ziyaret ettiğim vakitlerde okuduğu kitaplardaki cümleleri tekrarlıyordu yalnızca.

"Dünya hassas kalpler için cehennemdir."
"Denginin değilim bayım, dengesizim."

Çınar Amca'yı en son üç ay evvel gördüm. O güzel aklını iyiden iyiye yitirmişti. Aslında en iyisini yapmıştı. İmrendim. Koluna girdim, kalabalık caddelerde biraz yürüdük. Kafasını bu kez şehrin griliğine takmıştı. Etrafımızdaki ucube gökdelenleri, rezidansları gösterip;

"Şu deliller" şehrin her yerine bunlardan yapmışlar. Yap-
masınlar demiyorum ama hiç olmazsa pencerelerine çi-
çek, içlerine kitap koysalar ama pencereleri de yok ki
bunları! Önce pencere yapmalı; şöyle büyük büyük..."

dedi. En son da;

"Senin evinin penceresi varsa kesin çiçek koy, yoksa
sana da deli derim."

diyerek evine girdi. İştitiğine göre Çınar Amca'nın o
pek sevdiği, minik avlusunda çiçekler yetiştirdiği bah-
çe kat evini satmak için çocukları hemen 'deli rapor'u
almışlar adamcağıza.

Geçen gün Çınar Amca'nın tescilli bir deli olarak vefat et-
tiğini öğrendiğimde Kozinskî'nin Boyalı Kuş'unu okuyor-
dum ikinci kez. Bir anda kalkıp bu yazıyı yazmak istedim.

Mekânın cennet olsun Çınar amca. O pek sevdiğin Oğuz
Atay, Sabahattin Ali Beyefendilere bizden çokça selam
söyle. Sağlığınızda kimselerin yüzüne bakmadığı kitaplan-
rız şimdi baskı üstüne baskı yapıyor, yüzleriniz birçok der-
ginin, kitabın kapağını süslüyor de. Pencerelerimize çiçek
koyacağız söz. Hiç merak etme

Ve her yer mavi olacaksa hep beraber
direneceğiz.

Uçurumun karşılıklı iki yakasından,
aynı anda atlamak; dibi boylarken de,
ortada, bir kısa an, elele tutuşmak...
Kim bilir, belki de her ilişki,
zaten, böyledir.

Savaşın eksilmesini bekliyordu.
Savaş eksilmiyordu, önce babalar eksildi,
sonra ağabeyler eksildi. Savaş eksilmedi.

Ne çok yalan söyleniyordu yeryüzünde;
sözle, yazıyla, resimle ya da susarak.

Sanıyor musunuz ki herkes kendisinin
kendisidir? Ağaçlar ağaçlardan olur,
biz uzaklardan... Göğün sözcüğü
bulutsa madem, insan sesi niçin
dönüşemiyor harfe?

ARUOBA

SOYSAL

ATILGAN

KAYGUSUZ